

Piața construcțiilor din Iași: ce o împinge și ce o frânează?

Piața construcțiilor e în creștere, lucru cert, iar Iașul se află într-o zonă și într-un moment al oportunităților pentru acest domeniu. Așa e că această afirmație nu seamănă cu ceea ce ați citit sau auzit în ultimii ani despre evoluția afacerilor în domeniul dezvoltării imobiliare, al construcțiilor de geniu sau al reparațiilor? Ziarul de Business și-a propus să analizeze cum a fost anul 2023 pentru cele mai mari companii din domeniul construcțiilor, apoi, împreună cu reprezentantul uneia dintre cele mai cunoscute firme ieșene din domeniul Construcțiilor, Conest SA, am realizat o schiță a stării actuale din domeniul construcțiilor.

● Ce a ieșit puteți citi în pagina 4

Industria parcurilor de agrement și a sporturilor extreme prinde contur și la Iași ● 3

Turismul în Iași, în scădere cu aproape 15%

● numărul turiștilor care au ajuns în Iași în luna iulie a scăzut cu aproape 5.500 față de iulie 2023 ● acest declin în numărul sosirilor turistice a fost al treilea cel mai mare din țară, după cele înregistrate de județele Sibiu și Vâlcea ● în procente, scăderea înregistrată la Iași reprezintă o diminuare cu 14,6% a numărului de turiști, față de cel înregistrat anul trecut aici și a fost al doilea cel mai mare declin înregistrat în România, la nivel de județe, după Ialomița (-15,4%) ● toate datele, în pagina 2

Tratamentul TVA din punct de vedere fiscal al cursurilor de dezvoltare personală ● pagina 5

Coworking cu panoramă spre Palatul Culturii. V7 Startup Studio din Palas facilitează networkingul între rezidenți și dezvoltarea de proiecte în comun ● 3

România a preluat de la sora mai mare Polonia ștafeta poveștii de succes? ● 6

Firma care ridică supermarketul Kaufland de lângă Miroslava și-a cerut recent falimentul

● constructorul sucevean care ridică magazinul Kaufland din Galata, care va fi amplasat pe șoseaua Iași-Voinești, și-a cerut ieri în instanță falimentul ● este vorba despre compania de construcții Concret Construct AG din Gura Humorului, județul Suceava, cererea fiind depusă la Tribunalul Suceava pe 9 septembrie 2024 ● pagina 2

Clienții ieșeni ai Salt Bank sunt în mare parte pasionați de călătorii exotice

● clienții ieșeni ai Salt Bank ies în evidență în primul rând prin statutul lor social mediu și ridicat, aproape jumătate (42%) având venituri ce depășesc 1.000 de euro lunar ● 70% dintre aceștia sunt bărbați și utilizează Salt Bank pentru tranzacții zilnice de tip „daily banking”, iar majoritatea (84%) se încadrează în intervalul de vârstă 21-50 de ani ● pagina 2

din Sumar

● BCE a apăsat din nou pedala reducerii dobânzilor: Banca Centrală Europeană (BCE) a decis, o nouă reducere a dobânzii de bază cu 25 puncte de bază, pe măsură ce inflația încetinește iar creșterea economică pierde din elan, dar nu a oferit niciun fel de indicii cu privire la următorii pași, transmite Reuters. Pag. 7

● Recolta de porumb a UE va atinge al treilea cel mai redus nivel din ultimul deceniu: Producția de porumb a Uniunii Europene în sezonul 2024-2025 va fi a treia cea mai mică din ultimul deceniu, din cauza deteriorării randamentelor la hectar în estul Europei, susțin analiștii firmei de consultanță Strategie Grains, transmite Bloomberg. În condițiile în care campania de recoltare este în derulare, „prognozele de producție s-au deteriorat dramatic în Europa Centrală și, încă odată, în România și Bulgaria”, se arată într-un raport al Strategie Grains, publicat recent. Pag. 7

● OPEC a redus din nou perspectiva creșterii cererii globale de petrol: OPEC și-a redus marți previziunile privind creșterea cererii globale de petrol în 2024, reflectând datele primite pnă în prezent în acest an, și și-a redus așteptările și pentru anul viitor, marcând a doua revizuire descendentă consecutivă a grupului de producători, transmite Reuters. Perspectivele mai slabe subliniază și mai mult provocarea cu care se confruntă OPEC+, care cuprinde Organizația Țărilor Exportatoare de Petrol și aliați precum Rusia, în echilibrarea pieței. Pag. 8

Clienții ieșeni ai Salt Bank sunt în mare parte pasionați de călătorii exotice

Clienții ieșeni ai Salt Bank ies în evidență în primul rând prin statutul lor social mediu și ridicat, aproape jumătate (42%) având venituri ce depășesc 1.000 de euro lunar. 70% dintre aceștia sunt bărbați și utilizează Salt Bank pentru tranzacții zilnice de tip „daily banking”, iar majoritatea (84%) se încadrează în intervalul de vârstă 21-50 de ani.

Ce face și mai interesant acest profil al clienților Salt Bank din Iași este preferința lor pentru vacanțe. În topul destinațiilor populare se regăsesc țări europene precum Irlanda, Grecia și Olanda. Totuși, ceea ce atrage atenția sunt destinațiile exotice preferate de acești ieșeni, cum ar fi Uganda, Bahamas, Madagascar, Zimbabwe și Jamaica. Salt Bank a atras peste 100.000 de clienți în 10 zile și peste 250.000 de utilizatori la 100 de zile pe piață, dintre care 10.000 sunt din Iași. Salt Bank, cu sediul în România, este prima bancă total digitală, deținută integral de Grupul Financiar Banca Transilvania.

La nivel național, aproape jumătate din clienții Salt Bank provin din marile

centre urbane, precum București, Cluj, Iași, Brașov, Timișoara și Constanța, și activează în industrii diverse, de la domeniul creativ la sănătate și administrație publică. Cele mai frecvente tranzacții ale utilizatorilor sunt legate de mobilitate (servicii de taxi și limuzine), restaurante și supermarketuri.

Ce spune Gabriela Nistor, CEO Salt Bank

„Avem 10.000 de clienți din Iași, dintr-un total de 250.000 de utilizatori la nivel național. Clienții noștri provin în principal din marile orașe, cum ar fi București, Cluj, Timișoara și Iași, dar începem să avem o prezență semnificativă și în orașele mai mici. Cele mai multe conturi sunt în București și Ilfov, unde înregistrăm cel mai mare număr de utilizatori. Avem clienți din toate grupele de vârstă, între 25 și 65 de ani, cu o reprezentare echilibrată. Totuși, observăm o concentrare ușor mai mare în rândul celor din grupa de vârstă 25-35 de ani. În

ceea ce privește utilizarea activă, vedem o creștere semnificativă de la vârsta de 30-35 de ani, când oamenii încep să aducă mai mulți bani în cont și să folosească aplicația mai frecvent. Salt Bank este cea mai tânără bancă din România și prima construită 100% digital. Nu avem unități fizice, totul se desfășoară printr-o aplicație mobilă intuitivă, construită pe tehnologii de ultimă generație. Oferim un suport excelent prin call-center pentru orice întrebare sau nevoie pe care o au clienții noștri, în orice moment. Am observat că unele aplicații similare nu oferă acest nivel de suport atunci când utilizatorii au nevoie de ajutor, iar noi ne străduim să facem diferența în acest sens”, a explicat Gabriela Nistor, CEO Salt Bank, pentru „Ziarul de Iași”.

Recent, Salt Bank a lansat o campanie specială dedicată ieșenilor: până pe 1 noiembrie, Salt Bank oferă în Iași 5% cashback la plățile efectuate la comercianții cu cardul Salt. Oferta se aplică pentru plăți mai mari de 100 de lei la POS în Iași, cu maximum 50 de lei cashback/card. (Florentina SANDU)

Firma care ridică Kaufland Miroslava și-a cerut falimentul

Constructorul sucevean care ridică magazinul Kaufland din Galata, care va fi amplasat pe șoseaua Iași-Voinesti, și-a cerut recent în instanță falimentul. Este vorba despre compania de construcții Concret Construct AG din Gura Humorului, județul Suceava, cererea fiind depusă la Tribunalul Suceava pe 9 septembrie 2024.

Compania este pe piață din anul 2007. Potrivit datelor disponibile la Ministerul Finanțelor Publice, a avut o cifră de afaceri de circa 220,6 mil. lei anul trecut (circa 44,6 mil. euro), la care a obținut un profit net de circa 1,5 mil. lei (303.000 euro).

În iulie 2024, constructorul a început lucrările la un nou supermarket Kaufland în județul Iași, construit pe șoseaua Iași-Voinesti, pe partea stângă a drumului, înspre Miroslava. Autorizația de

construire a fost emisă de Primăria municipiului Iași anul acesta, pe 10 mai. Termenul de execuție a lucrărilor, prevăzut în autorizație, este de 24 de luni. Rămâne așadar de văzut care va fi soarta șantierului viitorului supermarket de la limita cu Miroslava, și dacă acesta va putea fi dus la bun sfârșit.

Peste 3.000 de companii din țară au intrat în insolvență anul acesta

Potrivit unui raport recent publicat de CTR, peste 3.600 de companii din România au intrat în insolvență în primul

semestru al anului 2024, iar 72 sunt companii de impact, adică cu active de peste 1 mil. euro (comparativ cu 33 de companii de impact în aceeași perioadă a anului trecut). Cauzele principale sunt vânzări în scădere și datorii în creștere, 20% din totalul insolvențelor fiind reprezentat de sectorul construcțiilor. CTR arată că acest sector se confruntă cu majorări semnificative ale prețurilor materialelor și cu dificultăți în accesarea finanțării.

Incertitudinile economice și întârzierile în proiectele de infrastructură au contribuit, de asemenea, la instabilitatea acestui domeniu, potrivit CTR. (Florentina SANDU)

Turismul în Iași, în scădere cu aproape 15%: a doua cea mai mare cădere din țară

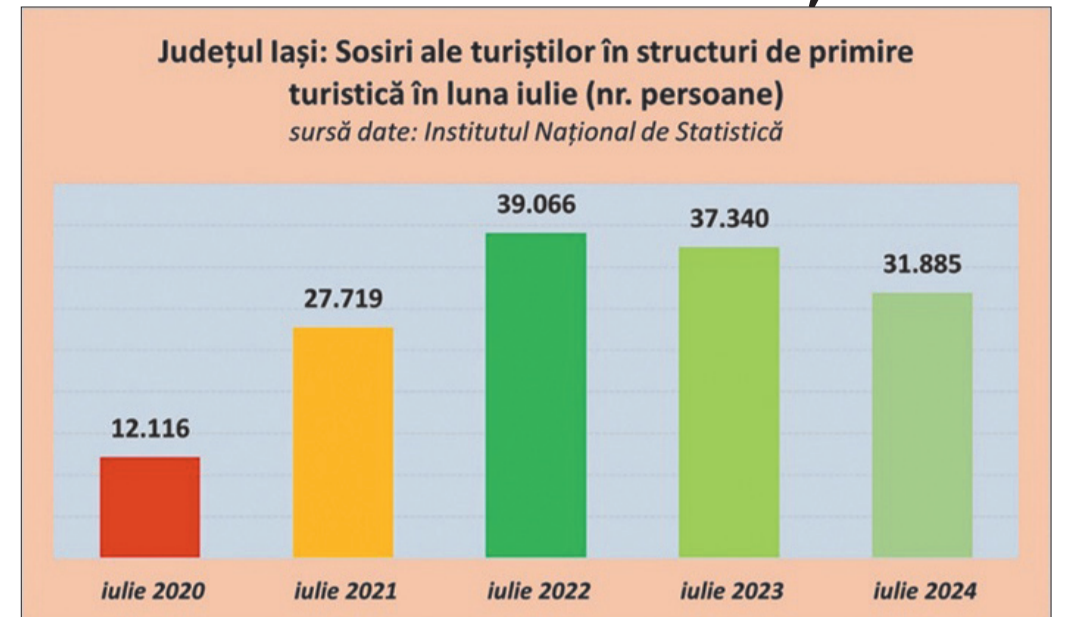
Numărul turiștilor care au ajuns în Iași în luna iulie a scăzut cu aproape 5.500 față de iulie 2023. Acest declin în numărul sosirilor turistice a fost al treilea cel mai mare din țară, după cele înregistrate de județele Sibiu și Vâlcea. În procente, scăderea înregistrată la Iași reprezintă o diminuare cu 14,6% a numărului de turiști, față de cel înregistrat anul trecut aici și a fost al doilea cel mai mare declin înregistrat în România, la nivel de județe, după Ialomița (-15,4%).

În plan turistic, Iașul a schiopătat de la începutul anului. În fiecare lună, aici au sosit mai puțini turiști decât în 2023. Cifrele Institutului Național de Statistică arată însă că și de la un an la altul Județul Iași a pierdut în fiecare an din numărul de vizitatori care obișnuiau să se cazeze în unitățile de primire turistică de aici.

Vârful a fost atins în iulie 2023

În timp ce în iulie 2020, în anul izbucnirii pandemiei de Covid 19 se cazau în Iași 12.116 turiști, numărul lor a crescut de peste două ori în anul următor, chiar dacă turismul era abordat atunci cu încă destul de multă neîncredere. În iulie 2022 însă, ajungeau la Iași aproape tot atâția turiști cât în cei doi ani anteriori cumulativ (39.066). Acela a fost însă vârful – în anul următor au ajuns aici cu 1.726 mai puțini vizitatori, iar în 2024 numărul turiștilor sosiți în unitățile de primire turistică a scăzut cu 5.455 persoane.

Doar în Sibiu și în Vâlcea s-au înregistrat scăderi mai mari ale numărului de turiști. Sibiu, care atrăgea 70.733 de turiști în luna iulie 2023, a înregistrat cu 6.677 mai puțini vizitatori în acest an, iar Vâlcea a scăzut de la 61.333 de vizitatori în 2023, la 54.960 în iulie 2024, cu 6.373 mai puțini. Județul Cluj, situat pe locul al patrulea în

topul județelor care au înregistrat cele mai mari scăderi în numărul turiștilor cazați a înregistrat cu 2.506 vizitatori mai puțini decât în iulie 2023.

Toate aceste județe au avut însă în 2023 un număr de sosiri turistice cu mult superior celui înregistrat în Iași (Vâlcea, de exemplu, a avut 61.333 sosiri turistice, iar Cluj peste 73.000). Așa se face că raportat la numărul propriilor vizitatori înregistrați de fiecare județ, Iașul a avut a doua cea mai mare scădere procentuală din țară față de iulie 2023 (-14,6%). Doar județul Ialomița (-15,4%) a înregistrat o pierdere mai mare în rândul turiștilor cazați în unitățile de primire turistică.

Scădere de 6% la nivel național

La nivelul țării, numărul turiștilor „de iulie” a crescut cu 6% față de 2023. Iar cele mai accentuate creșteri față de perioada anterioară s-au remarcat în Regiunea Sud-Est (+17%) și în Regiunea Sud-Muntenia (+10%). Și dacă litoralul a convins turiștii mai mult decât în alți ani, o altă

regiune preferată ca destinație de vacanță a avut de suferit: la munte, în Județele din Regiunea Centru, numărul vizitatorilor a scăzut (-1%) față de anul anterior.

Din totalul celor 1.880.397 turiști cazați în hoteluri, apartamente de închiriat, hosteli, pensiuni, căsuțe, campinguri, bungalouri, etc, vizitatorii ajunși la Iași au reprezentat 1,7%. Județul Constanța, cu stațiunile de pe litoral, a atras, în schimb, aproape 30% din totalul turiștilor cazați în structurile turistice din România în luna iulie.

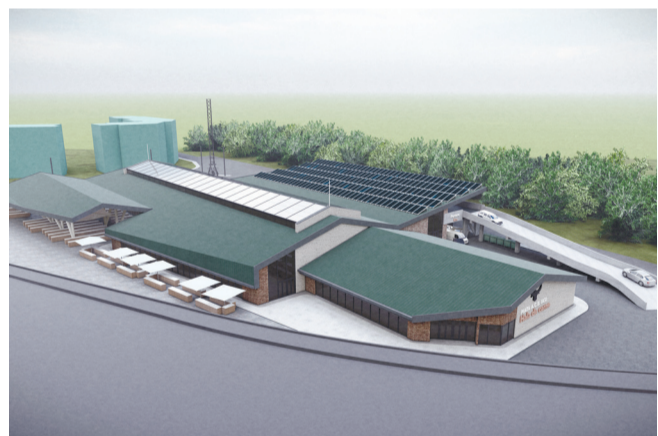
În ciuda declinului mare înregistrat la Iași (-15%) și a unei ușoare scăderi la Vaslui (-2%), Regiunea Nord-Est a reușit să realizeze o creștere cu 2% a numărului de turiști în luna iulie 2024, față de iulie 2023. Acest lucru a fost posibil datorită unei creșteri impresionante a numărului de turiști care s-au cazat în județul Botoșani, cu 149% mai mulți decât în 2023, dar și ca urmare a faptului că destinațiile regionale de vacanță (Suceava și Neamț) au înregistrat, de asemenea, creșteri (+3%, respectiv +10%).

Creșteri în Botoșani și Neamț

Așa se face că două dintre județele Regiunii Nord-Est au ajuns în Top 11 județe cu cele mai mari creșteri ale numărului de turiști în iulie 2024 față de iulie 2023, Botoșani, pe locul 1 în țară și Neamț, pe locul 11.

În același timp, însă, Regiunea Nord-Est a fost reprezentată de alte două județe în Top 11 județe cu cele mai mari scăderi ale numărului de turiști în iulie 2024 față de iulie 2023: Iași (a doua cea mai mare scădere) și Vaslui (a 11-a cea mai mare scădere a numărului de vizitatori).

În total, județul Iași a avut cu peste 27.000 de turiști mai puțini în acest an decât în 2023. Dacă în dreptul fiecăruia dintre acești turiști pierduți am calcula o sumă de 200 de euro pe care i-ar fi putut cheltui aici, cu cazare, masă, cumpărături, vizite la obiective turistice, rezultatul e de 5,4 milioane de euro pe care județul Iași nu i-a încasat în acest an pentru că nu a reușit să fie suficient de atractiv pentru turiști. (Cristina PETRACHE)

Parcare supraterană și piață Alexandru cel Bun, Municipiul Iași

Unul dintre proiectele benefice pentru comunitate și cu un puternic impact social îl reprezintă extinderea Pieței Alexandru Cel Bun. La momentul actual, aceasta este cea mai mare piață agroalimentară din Municipiul Iași, iar obiectivul vizat de autoritatea locală include construirea unei parcuri supraterane etajate ce va deservi atât publicul, cât și comercianții, precum și extinderea și modernizarea clădirii. Proiectul tehnic are termen de predare la sfârșitul anului 2024, iar lucrările de execuție vor avea o durată de 24 de luni.

Obiectivul general al investiției este reprezentat de creșterea gradului de satisfacție al comunității locale prin edificarea pentru cetățenii municipiului Iași a unei piețe agroalimentare moderne care să corespundă exigențelor urbanistice și sanitare veterinare ale epocii contemporane.

Din punct de vedere funcțional, piața agroalimentară va fi structurată pe sectoare alimentare, ce vor fi prezentate publicului în funcție de direcția din care va fi accesată construcția propusă. Accesul principal auto și pietonal este stabilit ca fiind intersecția Pasajului Alexandru cel Bun cu strada Jijia datorită perspectivei ample asupra amplasamentului. Sectorul pentru flori, legume și fructe din planul exterior al clădirii va fi prelungit prin pietonul care face legătura cu Șoseaua Națională. Sectorul pentru lactate, produse apicole și ouă reprezintă primul contact al publicului cu spațiul interior, care va fi mobilat cu tarabe și combine frigorifice pentru expunerea și depozitarea produselor. Sectorul pentru legume și fructe reprezintă continuarea parcursului în cadrul pieței Alexandru cel Bun, destinat exclusiv comercializării legumelor și fructelor. Sectorul pentru carne reprezintă sfârșitul parcursului cu ieșire către Șoseaua Națională, compartimentat exclusiv sub formă de boxe pentru comercianții de carne. De asemenea, piața agroalimentară va beneficia de birou administrativ, birou pentru control sanitar veterinar, birou

al reprezentantului pentru protecția la incendii și birou pentru poliția pieței. Mai mult, având în vedere consumurile considerabile pe care proiectul le va avea din punct de vedere energetic din cauza aparatelor de climatizare, refrigerare și iluminare, se vor monta pe șarpanta parcurii panouri fotovoltaice de tip monocristalin, surse ce vor asigura energie regenerabilă.

Implementarea cu succes a proiectului va permite îmbunătățirea sectorului agroalimentar din municipiul Iași prin asigurarea de spații de vânzare modernizate și astfel, atât comercianții de produse agro-alimentare cât și cumpărătorii vor beneficia de un grad sporit de confort și igienă în derularea activităților de zi cu zi, respectându-se în același timp și legislația sanitar - veterinară în vigoare, toate acestea având un impact pozitiv asupra dezvoltării economiei locale.

HOME PROJECTS

ARCADIA
SPITALUL ȘI CENTRELE MEDICALE

Spitalul de
Recuperare
Medicală

Recuperare medicală post AVC

0232 920
arcadiarecuperare.ro

Luigi Ionescu
pacient recuperare

Industria parcurilor de agrement și a sporturilor extreme prinde contur și la Iași

Se conturează o nouă direcție de business în Iași. Cea destinată zonelor de agrement și parcurilor de aventură, cu tiroliene, panouri de escaladă, trambuline sau ferme de animale, unde vizitatorii caută să evadeze tot mai des, în ultimii ani. Iar acolo unde există nisip, piscine sau lacuri, cu atât mai bine! Pentru că e loc și de sporturi pe apă sau pe uscat.

Sporturi olimpice, dar și extreme cum este și wakeboarding, tot mai popular în rândul iubitorilor de senzații tari. I se mai spune și schi nautic pe cablu și poate fi practicat și la Iași, unde funcționează singura instalație de acest gen din regiunea Moldovei. Însă, cât de curând, Iașul va mai bifa o performanță în astfel de investiții. Luna viitoare este programată inaugurarea Wonder City, considerat a fi cel mai mare complex de agrement urban din Nord-Est-ul României.

La doi pași de Iași, pe malul lacului Aroneanu se găsește una dintre cel mai moderne baze nautice din România. Se numește Brizo, iar clienții spun că „este echilibrul perfect între distracție și sport”. Această distracție se întinde pe o suprafață de 10.000 de mp și este amenajată cu o arenă și două terenuri pentru volei pe nisip, un port cu rampă de lansarea bărcilor, o esplanadă, plajă, restaurant și zone de relaxare, unde slavă Domnului, chiar ai ce face! De la o plimbare cu hidro-bicicleta sau caiacul, până la paddleboard sau wakeboarding, un sport tot mai popular în România, destul de captivant pentru iubitorii de adrenalina, care combină elemente de schi nautic, snowboarding și surfing. Și pentru cine vrea mai mult de atât, există și instructori. „La noi se practică aceste sporturi datorită soarelui meu, care este sportiv. Având pictorul rupt

la un moment dat a descoperit acest sport. A început cu barca, după care au învățat și copiii noștri. Băiatul nostru, la 17 ani este cota acum de către cei din brașă, numărul 1, la vârsta lui, la noi în țară. E un sport extrem, să știți, că nu îl poate practica oricine, dar are din ce în ce mai mulți adepți”, ne spune Claudia Dobrea, antreprenorul care deține această locație. Numai pentru sporturile de apă, în această vară, în jur de 50 de persoane au venit aici, în mod regulat, în timp ce alte câteva sute de vizitatori au experimentat, cel puțin o dată, fie paddleboard, caiac sau wakeboard, după cum ne împărtășesc reprezentanții Brizo.

Cum astfel de activități în aer liber depind de sezonul cald și de o vreme bună, profitul nu este întotdeauna cel așteptat „Decomdată, nu este un business foarte profitabil și este lesne de înțeles din cauza faptului că el crește organic. Asta ne-am dorit, să îl creștem organic, însemnând să ne asociem cu evenimente deosebite, că sunt sportive, că sunt artistice. Și atunci, dacă faci compromisuri, faci și profit mare. Noi n-am vrut să facem compromisuri”, ne mai asigură reprezentantul acestei locații, care ne mai împărtășește că anul acesta, Brizo a fost și gazda a unui eveniment sportiv internațional, fiind organizat Campionatul Balcanic de volei pe nisip U20. Tot aici, aflăm că s-a antrenat recent și echipa națională de rugby a României, înainte de Campionatul european pe plajă, de la Chișinău: „Numai în timpul celor două evenimente sportive organizate în luna august, am avut un trafic de peste 5.000 de persoane, în cele patru zile de eveniment, de fiecare dată, clienți, vizitatori, spectatori și sportivi”. Astfel de evenimente vor continua, la fel și investițiile în baza sportivă, ne promit proprietarii locației. Baza sportivă Brizo aparține companiei ieșene Rodotex, o firmă care a raportat ca principal obiect de activitate, „Alte activități de tipărire”, înregistrând anul trecut o cifră de afaceri de peste 11 milioane de lei.

Hamak, primul parc de aventură deschis, la Iași

Antreprenorii care au mizat pe investiții în parcurile de aventură, cu formă de relaxare în aer liber, cu siguranță că nu regretă decizia luată. Cel puțin, nu în sezonul cald.

Un astfel de exemplu în Iași este și parcul de aventură Hamak, situat în comuna Bărnova, sat Pietraria, de altfel, primul parc de aventură deschis în acest județ. Vorbim despre un întreg complex de agrement, destinat atât copiilor cât și adulților, care pot opta fie pentru tiroliană, drumetii, tir cu arcul, paintball, echitație, pescuit sportiv, trambulină sau pur și simplu, pentru tolănit în hamac, unde vă puteți trage sufletul la umbra pădurii. Iar cine preferă cățărutul prin copaci, aici are de ales între cinci trasee dispuse crescător în funcție de gradul de dificultate ales, dar și de vârsta și înălțimea doritorilor.

Vizitatorii par încântați de locație, cel puțin dacă le citim recenziile, însă la capitolul mâncare mulți clienți nu au părut la fel de mulțumiți. Una peste alta, fără să fim părtinitori, putem afirma că este o locație care merită vizitată, cel puțin o dată! Totuși, am încercat să obținem și un punct de vedere de la administratorul parcului, pentru a afla cât de profitabilă este o astfel de investiție și cum a fost acest sezon, însă reprezentanții Hamak nu au dorit să dea curs solicitării Zdl.

O nouă atracție în oraș, Wonder City, un mega parc de distracție!

În această toamnă se va inaugura la Iași, aproape de magazinul Jumbo, Wonder City, considerat a fi „cel mai mare complex de agrement urban din NE României”, așa cum scrie într-un comunicat de presă remis Zdl. Este vorba despre o investiție de peste 10 milioane de euro, în curs de amenajare, pe o suprafață de peste 10.000 mp.

Conform informațiilor transmise de către biroul de PR al dezvoltatorului, Wonder City este: „cel mai modern concept de distracție și învățare, fiind un parc tematic interactiv pentru copii și adulți, cu peste 60 de activități, meserii, sporturi și oportunități de învățare.” Parcul de distracție este conceput pentru a oferi 3 experiențe principale: WONDER DRIFT; WONDER LIFE, un parc tematic cu peste 40 de meserii unde copiii se pot distra îmbrățișând diverse profesii și WONDER SPORTS, care promite peste 20 activități outdoor pentru amatorii de sport de orice vârstă.

Complexul se va inaugura etapiat, prima deschidere fiind dedicată WONDER DRIFT, descri-

drept un circuit modern, cu o lungime de 400 de metri, unde se pot lua, inclusiv, lecții de drift-karting electric.

Din comunicatul de presă mai aflăm despre acest concept că ar fi proiectat cu sprijinul unui campion mondial de formula 3000 și implementat în colaborare cu una dintre cele mai mari firme de profil din lume, Ferrari World Abu Dhabi. „Wonder Drift primește cu brațele deschise familiile și copiii, piloții amatori și profesioniști din luna octombrie 2024, când are loc inaugurarea oficială”, au mai transmis reprezentanții de comunicare ai acestui complex.

Celelalte etape de inaugurare ale Wonder City sunt programate a se deschide la începutul lui 2025, dar și în 2026, când sunt promise: cea mai mare tiroliană urbană, skatepark-uri, traseu survivor, teren de mini golf. Investiția totală pentru dezvoltarea WONDER CITY este realizată integral de către un investitor unic, coproprietar al complexului Egros și fondator al complexului rezidențial Newton, respectiv Bogdan Gheorghiu.

Antreprenorii basarabeni de la BeFly, foarte mulțumiți de investiție!

O altă variantă de recreere în Iași este și grădina de fluturi tropicale BeFly Garden. O afacere deschisă chiar în vara acestui an, de doi basarabeni, soț și soție, care au adus la Nativă Park, în Bucium, unele dintre cele mai spectaculoase specii de fluturi din lume, care mai pot fi văzute și în Filipine, Costa Rica și Africa. Vorbim despre un adevărat complex, amenajat ca un habitat natural, unde vizitatorii se pot plimba printre fluturi, îi pot hrăni și pot admira, totodată, și plantele tropicale de aici. „Este fascinant acest loc! Chiar recomand să veniți și să reveniți, și nu doar cu copiii”, a scris Alina O., despre BeFly Garden, în recenzia sa, pe Facebook.

Complexul se întinde pe o suprafață de 700 de metri pătrați și se pare că nu duce lipsă de vizitatori. Din iunie și până astăzi, acestei locații i-au trecut pragul în jur de 15.000 de vizitatori, după cum apreciază chiar directorul BeFly Garden. Investiția încă nu s-a amortizat, însă fondatorii acestei grădini tropicale se declară foarte mulțumiți de acest business și promit că urmează și alte proiecte la Iași. „Sunt pur și simplu încântați de oamenii care vin la

noi, foarte pozitivi, foarte amabili! Da, mai avem niște planuri de investiții la Iași. În același domeniu, ceva pentru copii, pentru familii. Dar încă nu vă pot spune mai multe”, ne-a mărturisit Anastasia Sapovalov, directorul executiv al BeFly Garden, din Iași. Aceasta nu este însă singura afacere pe care cei doi basarabeni o administrează. Mai dețin în Chișinău încă două astfel de grădini tropicale cu fluturi. Prima, deschisă în 2020, iar cea de-a doua, recent, tot în vara acestui an.

Arcaland, locul de întâlnire al magicienilor, zânelor și zâmbetelor largi

Dacă rămânem tot la zone de agrement, o altă atracție preferată în Iași, cel puțin pentru copii, este Arcaland. Centrul de recreere se află în satul Sculeni, comuna Victoria și, pe pagina sa de Facebook, se prezintă drept „cel mai cool parc fermă din regiunea Moldovei”, și pe bună dreptate! Chiar arată bine! Cel mai probabil, și încasările. Spunem asta și pentru că este o destinație frecvent aleasă de elevii și profesorii, în cadrul programelor educaționale „Școala verde” sau „Școala altfel”. Dar și datorită evenimentelor organizate aici, cu diferite ocazii, care atrag copiii ca un magnet, cu magicieni, acrobați, zâne, mascote, ateliere de creație și multe alte surprize de acest fel.

Până la petreceri însă, vizitatorii pot vedea aici o adevărată

fermă de animale, bine îngrijite, iar ca activități, sunt două tiroliene pentru copii, parcuri de joacă pentru vârste diferite, tir cu arcul tot pentru copii, dar nu lipsesc nici trambulinele, mașinuțele sau toboganele gonflabile. Cât despre păreriile vizitatorilor, numai de bine! Mai toți se declară fascinați de complexul de agrement, dar mai ales de ospitalitatea de aici și zâmbetele cu care sunt întâmpinați nou-veniții.

Căsuțe în stil scandinav, liniște și aer curat la Enpi Lake Resort

O altă destinație de weekend preferată de ieșeni este și Enpi Lake Resort. Acest complex se află pe malul lacului Dorobanț, la doar 15 minute de municipiul Iași și poate fi alegerea ideală dacă doriți doar liniște și o escapadă la aer curat.

Complexul se întinde pe o suprafață de aproximativ 2.000 de metri pătrați, amenajată cu zone de grătar, terasă, terenuri de sport, pentru volei, badminton, cu o masă de ping pong, biciclete pentru drumetii, mașinuțe și alte atracții pentru copii. Iar cine dorește să ia și lecții de caiac-canoe, este binevenit!

Aici aveți și posibilitatea de cazare, fiind disponibile 13 căsuțe amenajate în stil scandinav, cu balcon și vedere spre lac, iar recenziile de pe Booking vorbesc de la sine: „Totul la superlativ!”

Numai anul trecut, resortului Enpi Lake i-au trecut pragul aprox-

imativ 1.200 de turiști, care au venit aici special pentru zona de agrement, după cum ne spune chiar Marius Adăscăliței, managerul acestei locații. „Noi am început, inițial, ca o activitate non-profit. Am gândit o construcție de familie. Având și clubul nostru de karate, l-am gândit inițial pentru cantonamente vara și, ulterior, am zis că două căsuțe și tot așa până am ajuns la 13, în total”, a explicat Marius Adăscăliței, patronul acestui resort.

Legat de profitul acestor business-uri, mulți antreprenori au evitat să intre în detalii, unii „din cauza concurenței”, alții pentru că ar fi afaceri conexe sau activități secundare ale unor companii mai mari care activează în alte domenii. De altfel, nici codurile CAEN, de la Registrul Comerțului nu reflectă exact numărul acestor obiective din Iași, pentru că nu toate sunt înregistrate ca zone de agrement sau parcuri de aventură, unele activând în comerțul cu ridicata al plantelor și florilor, altele în activități de închiriere și subînchirierea bunurilor imobiliare sau doar alimentație publică în cazul altora. Un lucru este cert însă. Majoritatea acestor tipuri de afaceri sunt sezoniere și depind, în mare măsură de condițiile climatice. Altfel spus, ce produc vara, când este punctul maxim de adreabilitate, trebuie să le ajungă pe tot parcursul anului, când aceste locații se închid ori își restrâng activitatea. (Ana-Maria DOBRE)

Coworking cu panoramă spre Palatul Culturii. V7 Startup Studio din Palas facilitează networkingul între rezidenți și dezvoltarea de proiecte în comun

Business-urile mici, antreprenorii și freelancerii au nevoie de flexibilitate în ceea ce privește spațiul în care își desfășoară activitatea de zi cu zi, iar spațiile de coworking acoperă această ramură în peisajul real estate. Piața de profil, estimată în 2023 la 69.000 mp, avea o ocupanță de 70% și înregistrează o creștere continuă.

În Iași, cel mai recent astfel de spațiu este V7 Startup Studio, situat în clădirea de birouri United Business Center 3 din Palas. „Adresele, deopotrivă din Iași și București, unde mai avem o locație”, sunt rezultatul dorinței clienților

noștri, profesioniștii care caută zone centrale, frumos amenajate, în clădiri de birouri, pentru a acomoda tipul lor specific de lucru – în echipă, cu rigori de securitate, acces facil și conectivitate cu business-uri și elemente importante – restaurante, cafenele, și, de regulă, se află în inima orașelor”, spune Miriam Constantin, fondator V7 Startup Studio.

Cu o suprafață de 800 mp, V7 Startup Studio pune la dispoziția celor care aleg să lucreze de aici o sală de ședințe echipată la cele mai înalte standarde, o zonă comună pentru socializare, o bucătărie de tip cafenea, dar

și o terasă de aproximativ 200 mp cu panoramă spre Palatul Culturii și parcul Palas. „Spațiile sunt gândite de arhitecta noastră minimal, astfel încât să nu încarce, totul fiind gândit să acomodeze productivitatea și relaxarea deopotrivă, în modulele alternante optime. Mobilierul minimal și obiectele de artă se completează perfect, iar lumina naturală și accesul în aer liber sunt cruciale pentru a face un spațiu de lucru excelent. Rezidenții au parte de cei mai cool, săritorii și admirabilii colegi din comunitate on site, dar și din cea extinsă, de colegi din companii mari sau de

investitori și actori din zona de business de toate felurile. Și nu spun doar eu asta, proiectele membrilor noștri sunt proeminente și vorbesc de la sine. Aici, oamenii găsesc toate resursele de care au nevoie sau cel puțin cele mai bune lead-uri pentru colaborări sau necesități pe care le întâmpină în munca lor”, spune Miriam Constantin.

Stimularea mediului antreprenorial local

V7 Startup Studio își propune ca, pe lângă oferirea celor mai bune condiții de lucru conforme standardului

de birouri clasa A, să contribuie și la stimularea mediului antreprenorial local, realizând acest lucru prin facilitarea networkingului între rezidenți și crearea prilejurilor optime pentru dezvoltarea de proiecte în comun. „La noi, coworking-ul este pretextul pentru ca oameni și proiecte minunate, ale căror perspective și năzuințe converg, ajung în același loc, să facă schimb de idei, competențe și experiență profesională diverse și, aproape zilnic, de voie bună și doze de entuziasm. La noi primează un element principal – dorința

ca oamenii să contribuie la comunitate și să plece de la noi mai buni, fie că învață mai mult de la cineva, fie că ajung să își sporească valoarea sau eficacitatea muncii lor prin colaborare cu altcineva. Oamenii au flexibilitatea maximă de a-și gestiona resursele on-site (de la rezervarea sălilor de meeting la organizarea de workshop-uri și evenimente de relaxare și/sau învățare organizate on site)”, mai adaugă Miriam.

Proiectele viitoare ale V7 Startup Studio țin de comunitate și dezvoltarea de parteneriate strategice cu mediul de business local,

astfel că din această toamnă va începe o serie de workshop-uri – pentru dezvoltarea pe trei paliere – profesională, fizică și emoțională – obiecte decorative realizate în asociere cu antreprenorii ieșeni. „Viitorul V7 îl văd doar raportat la oamenii care i-au trecut pragul până acum și cei care îl vor trece în continuare. În măsura în care afacerile lor se vor dezvolta mai mult și noi vom putea să le potențăm unele interacțiuni, cu noi, cu alți profesioniști. Cred că V7 se va dezvolta natural fie într-un spațiu de coworking mai extins, fie într-un alt concept”, a mai completat

Miriam Constantin, fondator V7 Startup Studio.

Spațiul de coworking este localizat la etajul 3 al UBC 3 și poate acomoda 90 de birouri, atât în zona open space, cât și în spații private, complet utilitate și amenajate. V7 Startup Studio este destinat echipelor mici și medii, dar și freelancerilor. În aceeași măsură, pentru multinaționalele care aleg V7 Startup Studio ca spațiu de evenimente și workshopuri, amplasarea ultra centrală, design-ul și interacțiunile cu membrii comunității extinse ale acestuia permit organizarea unor întâlniri cu un important engagement al participanților.

Piața construcțiilor din Iași, văzută de unul dintre lideri: ce o împinge și ce o frânează?

Piața construcțiilor e în creștere, lucru cert, iar Iașul se află într-o zonă și într-un moment al oportunităților pentru acest domeniu. Așa e că această afirmație nu seamănă cu ceea ce ați citit sau auzit în ultimii ani despre evoluția afacerilor în domeniul dezvoltării imobiliare, al construcțiilor de geniu sau al reparațiilor? Ziarul de Business și-a propus să analizeze cum a fost anul 2023 pentru cele mai mari companii din domeniul construcțiilor, apoi, împreună cu reprezentantul uneia dintre cele mai cunoscute firme ieșene din domeniul Construcțiilor, Conest SA, am realizat o schiță a stării actuale din domeniul construcțiilor. Iată ce a ieșit!

„Acum sunt foarte multe proiecte publice lansate și în curs de lansare. Sunt surse de finanțare pe Programul Național de Redresare și Reziliență. Mai sunt unele pe diverse fonduri europene. Mai sunt bugetele naționale, mai sunt bugetele locale. Deci sunt foarte multe proiecte, e o inflație de volum de activitate și e nevoie de oameni. Dar nu-i permanent așa. Au fost ani cu foarte puține proiecte. Și atunci constructorii ori și-au schimbat profilul, ori și-au făcut proiectele proprii”, afirmă Lucian Irimia, care este directorul economic al Conest SA și unul dintre administratorii cunoscutei societăți de construcții din Iași.

Pandemia a blocat parțial activitatea de pe șantiere

După câțiva ani în care o serie de crize au afectat economia, iar activitatea din construcții a fost în mijlocul acestui vârtej, previziunile privind evoluția activității desfășurate de firmele de construcții păreau mai degrabă sumbre. Pandemia a blocat parțial activitatea de pe șantiere și a schimbat comportamentul cupărilor. Închisi în apartamente mici de bloc, mulți dintre supraviețuitorii pandemiei au început să-și facă socotelile pentru achiziția unei locuințe mai mari sau a unei case cu grădina. Criza declanșată de

războiul din Ucraina a dus însă la scumpirea materialelor de construcție și, implicit, la o creștere a prețului locuințelor. Socotelile cumpărătorilor s-au încălțit din nou, iar constructorii și-au revizuit scenariile. „Nu numai prețurile de vânzare au fluctuat, ci și prețul de cost. Pentru că ce se întâmplă în ultimii doi ani, și anume creșterea asta galopantă a prețurilor, are rădăcini în anii anteriori. Probabil chiar și înaintea pandemiei, sunt rădăcini adânci în sistemele astea economice pe care noi, ca agent economic, nu le putem identifica, doar le constatăm”, spune Lucian Irimia.

Pot antreprenorii din construcții să anticipeze și să prevină efectele unor eventuale fenomene care le-ar afecta afacerile? „Ne adaptăm politică de preț, politica de vânzare, numai că nu avem sub control o mulțime de variabile. Ne-am făcut un cash-flow pe proiecte rezidențiale unde am avut în calcul o dobândă pornită la anul 2019, 2020, 2021. Am făcut un scenariu de avarie, în care dobânda crește de la... până la... Mai mult, ne-am făcut un scenariu de evoluție a cursului de schimb. Evident, e un scenariu defavorabil. S-a dovedit după 5 ani că acest curs de schimb a rămas în aceeași zonă, în timp ce dobânzile s-au dublat. Deci sunt variabile pe care nu le

poți anticipa. Și după aceea a fost pandemia, a fost criza din Ucraina, a fost criza... Sunt situații politice care influențează evoluția prețului, e situația cu forța de muncă, situația cu creditele, sunt multe elemente care conștient. Ce urmăm este să obținem venituri peste costurile pe care le realizăm și să ne adaptăm”, continuă Lucian Irimia descrierea contextului general în care se desfășoară activitatea de construcții.

2025 nu va fi mai complicat decât 2024

Îngrijorările antreprenorilor aveau să se accentueze însă și în cursul anului trecut și să continue și în 2024: „Aven facilități fiscale retrase de un an de zile, care au impactat activitatea constructorilor. Ziceți că anul 2025 va fi dificil fiscal? Dar ce, anii anteriori au fost mai simpli? Am plecat în anul 2019 cu niște facilități pe zece ani și după 4-5 ani au dispărut. Deci, mai complicat fiscal ca anul acesta, nu cred că va fi 2025”, spune Irimia, explicând că bugetele pe marile proiecte de construcții se realizează pentru o perioadă de mai mulți ani, iar modificările legislative și fiscale le incurcă toate planurile.

Amintim că de la 1 ianuarie 2024 cotele de TVA care se aplică tranzacțiilor cu imobile

noi au suferit câteva ajustări. Cota de TVA de 5% la cumpărarea unei locuințe mai este valabilă doar pentru locuințele pentru care s-a încheiat un pre-contract sau un contract de vânzare-cumpărare imobil și s-a achitat un avans în perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2023 și care urmează să fie livrate până la data de 31 decembrie 2024. Dar asta numai dacă locuința nu are o suprafață utilă mai mare de 120 mp și o valoare mai mare de 600.000 lei fără TVA și dacă cumpărătorul nu a mai beneficiat în trecut de cota redusă de TVA de 5% la achiziția unei alte locuințe. Dacă toate aceste condiții sunt îndeplinite, dar pre-contractul a fost încheiat în 2024, cota de TVA este de 9% (cotă care se poate aplica o singură dată, pentru achiziționarea unei singure locuințe). Cine vrea să cumpere și o a doua locuință, sau mai multe, plătește TVA de 19%.

„Deja a devenit foarte complicat. Creșterea TVA ne-a afectat, dar nu ne-a afectat numai prin noi. Pentru că TVA-ul redus pentru locuințe, care a crescut de la 5% la 9%, a crescut prețul de vânzare al construcției. Mi-a scăzut numărul de clienți care au venit la ușă și au văzut apartamentul. Apoi, limitarea unui potențial cumpărător la a cumpăra un singur apartament cu TVA redus, aia a fost măsura cea

TOP 11 firme din județul Iași din domeniul Construcții (după cifra de afaceri realizată în 2023)								
Poziție top	Nume firmă	Cifra de afaceri 2023		Profit net		Angajați		Marjă profit
		lei	evoluție (în %)	lei	evoluție (în %)	Număr persoane	evoluție (în %)	
1	DAROCONSTRUCT SRL	315.546.481 lei	(140%) ↑	32.386.161 lei	(114%) ↑	316	(31%) ↑	10%
2	CONEST SA	228.053.831 lei	(14%) ↑	4.417.276 lei	(-17%) ↓	485	(16%) ↑	2%
3	DAS SRL	198.547.554 lei	(-5%) ↓	1.383.016 lei	(-91%) ↓	219	(1%) ↑	1%
4	TEOVAL & CO. SRL	164.393.059 lei	(208%) ↑	5.064.299 lei	(-20%) ↓	173	(19%) ↑	3%
5	BUILD CORP SRL	153.722.882 lei	(-40%) ↓	6.243.411 lei	(-52%) ↓	103	(13%) ↑	4%
6	RC BETON BAU SRL	145.633.055 lei	(21%) ↑	1.219.063 lei	(-43%) ↓	454	(8%) ↑	1%
7	EKY SAM SRL	139.134.805 lei	(22%) ↑	14.619.862 lei	(154%) ↑	188	(4%) ↑	11%
8	CASREP SRL	86.604.858 lei	(93%) ↑	1.164.738 lei	(-10%) ↓	211	(23%) ↑	1%
9	IASICON SA	82.693.102 lei	(1%) ↑	3.443.253 lei	(22%) ↑	193	(1%) ↑	4%
10	ZOORK SRL	78.187.714 lei	(375%) ↑	7.217.799 lei	(318%) ↑	40	(3%) ↑	9%
11	DEMO STRADE GROUP AG S.R.L.	73.935.521 lei	(97%) ↑	5.546.309 lei	(255%) ↑	69	(5%) ↑	8%
Total Top 11 firme din Constructii - Iași		1.666.452.862	87% ↑	82.705.187	57% ↑	2.451	11% ↑	5%

surse date: listafirme.ro, lege5.ro

Șapte companii din Top 11 cele mai mari firme ieșene din domeniul Construcții au ca obiect principal de activitate „Lucrări de construcție a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale”, iar primele două clasate, cu cele mai mari cifre de afaceri realizate în 2023, se numără printre acestea

mai tragică. Guvernul a zis că măsura de TVA redus este o facilitate socială, de care nu trebuie să beneficieze cei care au mulți bani și ar cumpăra cu acea facilitate socială șapte apartamente. Sectorul de dezvoltări a suferit, a pierdut un client cu potențial de a cumpăra șapte apartamente”, explică Lucian Irimia efectele resimțite pe piața construcțiilor după intrarea în vigoare a acestor măsuri impuse de Guvern.

Chiar și așa, în ciuda obstacolelor ridicate de crizele ultimilor ani ca un zid în fața constructorilor, toate companiile din topul celor mai mari constructori ieșeni au făcut angajări în 2023. Cei mai mulți dintre noii salariați au ajuns pe listele de plată ale DaroConstruct SRL (+75) și Conest SA (+68). Cea din urmă este și cel mai mare angajator din Top 11 cele mai mari firme din construcții din județul Iași: la finalul anului 2023, Conest SA avea 485 de salariați.

Forța de muncă este cea mai mare provocare

Deloc întâmplător, reprezentantul acestei companii se referă la lipsa forței de muncă ca la o problemă serioasă, de fiecare dată când vorbește despre provocările cu care s-a confruntat constructorii: „Forța de muncă de la noi s-a diminuat dramatic, așa că majoritatea constructorilor mari de la noi folosesc muncitorii din străinătate. (...) Avem aproape 200 de muncitori din Nepal, Sri Lanka și Vietnam. Dar procedurile de aducere a muncitorilor din străinătate sunt greoaie, foarte lungi, cu luni, cu anii, așa spune, din momentul când l-ai găsit acolo, până l-ai adus aici. Nu

cred că mai sunt șantiere fără ei. Deja fac echipe mixte și e normal, noi cum am muncit afară, pe șantiere din Vest și ne-am integrat? Nu sunt mai ieftini, ba sunt chiar mai scumpi pe anumite zone, pentru că ai de plătit salarii, cazare, transport și niște bani de masă, plus facilități de diverse feluri: un bucatar plătit care nu muncește pe șantier, dar care e un cost. Diverse, diverse, diverse. Dar sunt disponibili. Muncitorii din străinătate reprezintă cea mai viabilă soluție”.

Cu muncitorii români sau din Nepal, Sri Lanka sau Vietnam, șapte dintre cele mai mari 11 companii ieșene din domeniul „Construcții” (ordonate după cifra de afaceri înregistrată în anul 2023) au ca obiect principal de activitate „Lucrări de construcție a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale”. Asta deși în nomenclatorul activităților economice, secțiunea „Construcții” e compusă din 12 grupe de activități de construcții generale și speciale pentru clădiri și lucrări de geniu civil, la care se adaugă și activități speciale de construcții (cum ar fi cele de demolare și de pregătire a terenului, lucrări de instalații electrice și tehnico-sanitare și alte lucrări de instalații pentru construcții”, „Lucrări de finisare” și „Alte lucrări speciale de construcții”).

Din Top 11 cele mai mari firme din Construcții din județul Iași, doar două au înregistrat cifre de afaceri în declin față de anul anterior. Creșterea medie a cifrei de afaceri a companiilor din Top 11 cele mai mari firme din Construcții din Județul Iași a fost de 87%.

Cea mai mare creștere a cifrei de afaceri față de anul anterior (+375%), dar și cea mai mare creștere a profitului (+318%) au fost înregistrate de Zoork SRL, firmă specializată în lucrări de instalații electrice, deținută de omul de afaceri Constantin Alin Harhău.

În ce privește profitul realizat de companiile din Top 11, șase dintre acestea au înregistrat o scădere față de 2022. Dintre companiile care au încheiat anul 2023 cu un profit mai mare decât în anul anterior, Iasicon SRL a înregistrat cea mai mică creștere (+22%), în timp ce celelalte patru firme și-au dublat, triplat sau chiar și-au crescut profitul cu peste 300% față de 2022.

Cea mai mare marjă de profit (de 11%) a fost realizată de Eky Sam SRL, compania deținută de Ion Echimov (60%) și Saveta Echimov (40%), singura din Top 11 cele mai mari firme din Construcții din județul Iași specializată în „Lucrări de construcții a drumurilor și autostrăzilor”. Teoval & Co. SRL, ocupanta locului al patrulea în top, pe de altă parte, e singura companie dintre aceste mari firme care e specializată în „Lucrări de construcții a proiectelor utilitare pentru fluide” și care are ca unic acționar o femeie: Diana Crețu.

Tendințe – nu vor mai fi creșteri explozive

La ce evoluții ne putem aștepta în viitor pe piața construcțiilor, în condițiile în care impredictibilitatea mediului de afaceri răstoarnă în fiecare an strategiile antreprenorilor? Sunt tendințe clar conturate în acest domeniu care se pot observa deja în Iași? Reprezentantul Conest spune că nu ne mai putem aștepta la

creșteri explozive pe piața imobiliară, de exemplu: „Nu credem în dezvoltări explozive în anii următori. Nu mai avem unde să creștem exploziv. Văd creșteri naturale, normale, cu 10-15%. Creșterile normale sunt întotdeauna mult mai binevenite decât creșterile explozive, pentru că le poți planifica, le poți controla. Creșterile acum ar trebui să se refere la alte elemente, la școli, grădinițe, stadioane, spitale”.

Prutul navigabil nu este un proiect pe care se vor concentra în viitorul apropiat nici constructorii, nici autoritățile, este convins Lucian Irimia: „Ce să transporti pe Prut, două barje? Nu, cred că sunt alte proiecte mai importante”.

Îmbătrânirea populației va aduce cu sine, așa cum s-a întâmplat în statele Occidentale, o mai mare atenție îndreptată către locuințele pentru seniori. Dar nu acum, e de asemenea, convins Lucian Irimia: „Locuințe pentru seniori nu vor apărea pre repede la noi, e apajul autorităților, dezvoltatorii privați nu le fac din rațiuni economice. Nu există putere de cumpărare pe acest segment, iar costurile de construcție sunt mai mari, condițiile impuse de locuințele pentru seniori cer spații mai mari, lifturi speciale, instalații speciale, nu-i ca și cum faci un bloc simplu și l-ai terminat. După care vine partea de exploatare, de zi cu zi, doctorii, asistente, toate sunt scumpe. Doar statul poate să facă așa ceva. Dar statul are alte probleme. Infrastructura este cea care îi creează problemele principale acum. Nu suntem în faza aia, ne descurcăm fiecare cum putem în continuare”. (Cristina PETRACHE)

☎ 0232 933 | 📍 Iași, Bld. Tudor Vladimirescu | 🌐 mallauto.testergroup.ro

Toate mărcile tale preferate la Mall Auto Centro!

Locația noastră aduce mai aproape de tine cele mai căutate branduri auto.

MALL AUTO Centro
o divizie Tester Grup

„Podiumul” pieței construcțiilor în Iași

„Podiumul” construcțiilor ieșene a revenit în 2023, în ordine după mărimea cifrei de afaceri, companiilor Daroconstruct SRL, Conest SA și DAS SRL. Daroconstruct SRL are ca obiect principal raportat în bilanțul asupra anului 2023 lucrări de construcții ale clădirilor rezidențiale și nerezidențiale. Pe pagina sa de internet, compania se descrie ca fiind specializată în diverse domenii, „Inclusiv construcții edilitare, construcții pentru alimentari cu apă, construcții civile și industriale, precum și construcții de drumuri și poduri”. Compania se afla în 2019 pe locul 7 în topul celor mai mari firme din Construcții din Județul Iași. În perioada 2020 - 2022 a urcat trei poziții, până pe locul 4, iar anul trecut a trecut în fruntea clasamentului. În această perioadă, Daroconstruct a beneficiat de o finanțare europeană de 29,7 milioane lei, din care jumătate erau fonduri nerambursabile, pentru achiziția de utilaje. În 2023, liderul Topului celor mai mari 11 firme din Construcții din Județul Iași a câștigat mai multe contracte cu instituții ale statului, în special din Comuna Rădășeni (Suceava) și din comunele ieșene Comarna, Probota și Tometiș fie pentru modernizare de drumuri, fie pentru extinderea rețelei de apă potabilă și apă uzată. Față de anul 2022, cifra de afaceri a companiei Daroconstruct a crescut cu peste 36,5 milioane de euro.

Conest SA și ocupanta locului al treilea în Top 11 par că se urmăresc una pe alta în clasamentele anuale ale celor mai mari constructori din Iași. În 2019, DAS SRL era pe locul 2, iar Conest SA pe locul al treilea. Anul următor, Conest a urcat două poziții și a ajuns liderul topului, urmat pe locul secund de DAS. În 2021, ambele companii au coborât câte o poziție, după ce Build Corp SRL (aflată în 2023 pe locul 5 în Top 11) s-a instalat în fruntea clasamentului, unde a rămas și în 2022. Doar că în 2022, DAS a urcat pe poziția a doua, iar Conest a trecut pe locul al treilea. Anul trecut, cele două companii au rămas pe locurile 2-3, doar că și le-au schimbat din nou între ele.

CONEST SA a terminat anul 2023 cu o cifră de afaceri de 228 milioane lei, în creștere cu circa 27 de milioane lei față de anul anterior. Compania care îl are ca acționar majoritar pe omul de afaceri Viorel Cozma (93% acțiuni), se descrie pe pagina de internet ca fiind „una dintre primele companii din țară, cu capital 100% românesc, care activează în domeniul construcțiilor. Actul de naștere datează din 1963. (...) De peste 57 de ani construim România: construcții civile și industriale, restaurări de monumente istorice, lucrări edilitare și de instalații, lucrări de infrastructuri rutiere”. Potrivit aceluiași surse, compania are un portofoliu cu peste 600 de proiecte executate. În 2023, Conest a avut încheiat contracte cu primării și instituții din Iași, Suceava dar mai ales din Județul Neamț. Unul dintre acestea, de exemplu, a fost acela prin care compania de construcții urma să execute în colaborare cu o altă companie lucrări de „transformare Parc Zoo în Grădina Publică - modernizare construcții, amenajare amfiteatru, spații creație- expunere, seră, amenajare incintă”, potrivit anunțului de licitație publicat pe SEAP: „Spațiul nou propus este destinat activităților de relaxare, sport, creație, prin propunerea unor zone specifice. Totodată se reamenajează actuala casă a ursului și se transformă într-un element arhitectural al memoriei, făcând o trimitere la precedenta funcțiune a spațiului (...)”.

Una dintre ultimele știri publicate în secțiunea noutăți de pe site-ul companiei anunță că „al treilea proiect imobiliar marca Conest (n.r. Conest Evolution) este finalizat”, în timp ce alte știri din ultimele 30 de zile se referă la semnarea de către companie a unui contract pentru reabilitarea generală a Templului Israhil din Constanța, dar și la lucrări de extindere a sistemului de apă și canalizare în zona metropolitană a municipiului Iași. DAS SRL, la rândul ei, se mândrește cu un portofoliu de peste 300 de proiecte în România, peste 20 de proiecte în Franța

și șapte proiecte în Republica Moldova și se prezintă ca fiind „o companie românească, fondată în 1991, cu capital integral privat, specializată în proiectarea, execuția, servicii-ul și mentenanța construcțiilor și sistemelor de instalații. (...) Antreprenor General sau subcontractor de încredere pentru proiecte de tip «build-to-order» în construcții civile, industriale, agricole și edilitare, inclusiv instalații mecanice și electrice”.

Oficial, domeniul de activitate preponderent declarat în bilanț a fost „Lucrări de instalații sanitare, de încălzire și de aer condiționat”, dar anul trecut DAS SRL a realizat și „menținerea pentru sistem de detecție și alarmare la incendiu” la Liceul de Informatică din Iași și a câștigat și un proiect de „Amenajare infrastructură în cazarma 2765 Tuzla” (proiectare și execuție), în valoare de 78,2 milioane de lei.

Volumul de afaceri în Construcții crește cu cel puțin 50%

„Anul asta putem vorbi de o creștere a pieței de construcții. Mare. Volumul construcțiilor în 2024 ne așteptăm să fie cu cel puțin 50% mai mare ca în trecut. Și nu cred că este un caz particular, adică nu cred că doar noi vom înregistra o creștere. Cred că majoritatea constructorilor va înregistra o creștere anul asta față de anii trecuți. E o inflație de proiecte anul acesta, sunt oportunități mari la momentul asta. Nu am avut așa ceva până acum, aici, în Iași, în zona asta. Noi am licitat la Spitalul Regional, licitam la toate proiectele mari, mai puțin la autostradă, că nu avem experiența necesară, dar vedeți bine, Bulevardul Bucium, Pasajul Socola, sunt proiecte mari pentru Iași. Le avem în portofoliu, le executăm”, explică directorul economic al Conest SA. El atrage însă atenția: „E un aspect pozitiv acesta, dar vine la pachet cu o serie de probleme: lipsa forței de muncă, bani, prețuri, inflație, dobânzi”. (Cristina PETRACHE)

Lipsa clarității decizionale sabotează succesul „garantat”

Lipsa clarității decizionale poate fi un obstacol major în atingerea succesului. Când nu ai o viziune clară sau nu iei decizii ferme, te expui riscului de a pierde oportunități valoroase și de a te rătăci în ambiguitate. Astfel, lipsa de direcție îți sabotează inevitabil progresul și succesul.

1. Necesitatea echipelor auto-gestionate

Echipele auto-gestionate, cunoscute și sub denumirea de echipe autonome sau self-managed teams, sunt grupuri de 4-8 angajați care au libertatea de a lua decizii fără a fi nevoie de intervenția unui manager tradițional.

Acești angajați alocati de la nivel de management să se ocupe de proiecte, uneori ca să le implementeze ca parte din managementul schimbării, alții pentru creșterea eficienței, pentru cerințele specifice ale clientului, inovație, responsabilizare.

Acest model organizațional a câștigat în popularitate în ultimii ani datorită beneficiilor sale evidente, cum ar fi creșterea satisfacției angajaților, a motivației și a creativității, precum și îmbunătățirea productivității. Totuși, pe măsură ce această abordare devine din ce în ce mai răspândită, au apărut și unele provocări.

2. Puncte slabe ale echipelor auto-gestionate

a. Lipsa unui lider clar
Deși există mai multe avantaje potențiale ale echipelor auto-gestionate, unul dintre cele mai semnificative dezavantaje este lipsa unui lider clar desemnat, după cum reiese dintr-un sondaj la care au răspuns câteva sute de profesioniști în rețeaua LinkedIn.

Unul dintre principiile fundamentale ale echipelor auto-gestionate este acela ca deciziile să fie luate colectiv de membrii echipei. În teorie, acest lucru poate duce la soluții mai bune, deoarece

diversele perspective ale membrilor echipei pot contribui la o mai bună înțelegere a problemelor și la găsirea unor soluții inovatoare. Cu toate acestea, în practică, acest proces poate deveni complicat și chiar contraproductiv.

Lipsa unei structuri ierarhice tradiționale poate face ca procesul de luare a deciziilor să fie unul lung și greoi. Fără un lider clar, responsabil cu direcționarea echipei, există riscul ca discuțiile să devină confuze, iar echipa să nu poată ajunge la un consens într-un timp rezonabil. În plus, acest proces poate deveni și mai complicat atunci când există diferențe puternice de opinie între membrii echipei, ceea ce poate duce la conflicte interne.

b. Ambiguitatea responsabilității

O altă problemă majoră legată de echipele auto-gestionate este ambiguitatea responsabilității. În organizațiile tradiționale, responsabilitatea pentru succesul sau eșecul unui proiect este clar atribuită managerului sau liderului de echipă. Într-o echipă auto-gestionată, această responsabilitate este distribuită între toți membrii echipei. Deși această distribuție a responsabilității poate încuraja un sentiment de implicare în rândul membrilor echipei, poate duce, de asemenea, la situații în care nimeni nu își asumă responsabilitatea pentru deciziile greșite sau pentru rezultatele slabe.

Această ambiguitate poate avea consecințe negative asupra performanței echipei. În lipsa unui lider clar, care să fie responsabil pentru urmărirea progresului și pentru corectarea abaterilor de la plan, echipa poate pierde direcția și poate eșua în atingerea obiectivelor. În plus, membrii echipei pot deveni frustrați sau demotivați dacă simt că munca lor nu este recunoscută sau că nu există o răspundere clară pentru rezultatele obținute.

Constantin MĂGDALINA

3. Dificultăți în gestionarea conflictelor

În orice echipă conflictele sunt inevitabile, mai ales atunci când deciziile sunt luate colectiv. Fără un lider clar, care să medieze aceste conflicte și să ia deciziile finale, conflictele pot eskalada și pot avea un impact negativ asupra performanței echipei.

Membrii echipei pot avea opțiuni polarizate în funcție de opiniile lor, iar acest lucru poate duce la tensiuni interne și la scăderea moralului. De asemenea, absența unui lider poate face ca unele conflicte să rămână nerezolvate, ceea ce poate duce la resentimente și la o atmosferă de lucru negativă.

În organizațiile tradiționale, liderul echipei are responsabilitatea de a gestiona aceste conflicte și de a asigura ca echipa rămâne concentrată asupra obiectivelor sale. În echipele auto-gestionate, această responsabilitate este adesea distribuită între membrii echipei, ceea ce poate duce la situații în care conflictele sunt ignorate sau „băgate sub preș”.

4. Impactul asupra coeziunii echipei

Un alt dezavantaj al echipelor auto-gestionate poate fi o coeziune mai slabă a echipei. Diferențele de personalitate, stilurile de lucru și nivelurile de experiență pot crea bariere în calea unei colaborări eficiente. Astfel

echipa poate avea dificultăți în a se organiza și în a colabora eficient.

Distribuirea responsabilităților poate duce la inegalități în ceea ce privește volumul de muncă și contribuțiile individuale. În unele cazuri, anumiți membri ai echipei pot prelua mai mult din sarcinile echipei, în timp ce alții pot contribui mai puțin. Această inegalitate poate duce la resentimente și poate afecta negativ coeziunea echipei.

În concluzie

Echipele auto-gestionate oferă numeroase beneficii, inclusiv o mai mare autonomie, o implicare crescută a angajaților și posibilitatea de a genera soluții inovatoare. Cu toate acestea, lipsa clarității și a responsabilității în luarea deciziilor reprezintă un dezavantaj major care nu poate fi ignorat.

Fără un lider clar și responsabil, echipele auto-gestionate pot întâmpina dificultăți semnificative în a lua decizii eficiente, în a gestiona conflictele și în a se adapta la schimbări. Pentru a maximiza beneficiile acestui model organizațional, este esențial ca echipele auto-gestionate să aibă mecanisme clare de luare a deciziilor și de gestionare a responsabilităților, astfel încât să poată funcționa eficient și să își atingă obiectivele.

Constantin MĂGDALINA,
Expert Tendințe și Tehnologii Emergente

Tratamentul TVA din punct de vedere fiscal al cursurilor de dezvoltare personală

ȘCOALA DE DEZVOLTARE PERSONALĂ SRL este persoană juridică română înființată conform Legii nr. 31/1990 privind societățile, înregistrată în scopuri de TVA conform art. 316 din Codul fiscal. Aceasta realizează periodic diverse cursuri de dezvoltare personală a persoanelor fizice. Respectiv cursurile și seminariile nu sunt autorizate sau acreditate și nici nu se efectuează sub reglementarea unei autorități publice. Pe cale de consecință, sunt în sfera de TVA. Beneficiarii sunt persoane fizice ce își însușesc tematicile abordate, cu domiciliul în România, în diverse state membre sau în state din afara UE. Există două moduri de prestare a acestor servicii de dezvoltare personală.

Primul mod se realizează când participanții participă în timp real la susținerea cursurilor de către un lector situat în România cu comunicare electronică la distanță, iar al doilea mod constă în faptul că un cumpărător descarcă suportul de curs deja realizat de pe platforma electronică a societății.

Practic se efectuează doar plata cumpărării suportului de curs. Ce proceduri urmăm din perspectiva TVA la facturarea serviciilor de dezvoltare personală? Chiar dacă par activități similare, cursurile descărcate de pe o platformă electronică au un regim fiscal diferit de cursurile ținute de un lector aflat într-o încălțăminte, iar participanții sunt în alte state și participă printr-un sistem de comunicare la distanță.

Descărcarea unui fișier de pe o platformă electronică reprezintă un serviciu comunicat electronic conform art. 7 alin. (1) din Regulamentul nr. 282/2011 privind aplicarea Directivei TVA, astfel: „(1) „Serviciile prestate pe cale electronică” prevăzute în Directiva 2006/112/CE includ serviciile furnizate pe

internet sau printr-o rețea electronică a căror natură determină prestarea lor automată, care implică intervenție umană minimă, și imposibil de realizat în absența tehnologiei informației”.

Retinem aspectul de implicație umană minimă pentru realizarea serviciului, fapt ce presupune o simplă descărcare a unui fișier de către utilizator. Din punctul de vedere a locului de prestare a serviciilor din perspectiva TVA, când beneficiarii sunt persoane neimpozabile, cum sunt persoanele fizice, locul prestării de servicii este considerat locul unde își are domiciliul persoana fizică beneficiară a serviciului conform art. 278 alin. (5) lit. h) pct. 3 din Codul fiscal, astfel:

„(5) Prin excepție de la prevederile alin. (3), locul următoarelor servicii este considerat a fi:

h) locul unde beneficiarul este stabilit, își are domiciliul stabil sau reședința obișnuită, în cazul următoarelor servicii prestate către o persoană neimpozabilă:

3. serviciile furnizate pe cale electronică”. De aici apar trei implicații fiscale pentru societatea din România, astfel:

a) dacă beneficiarii sunt persoane fizice din România, locul prestării de servicii este considerat tot în România și pe cale de consecință se va colecta TVA cu procentul de 19% într-un cât sunt îndeplinite condițiile cumulative prevăzute de art. 268 alin. (1) din Codul fiscal; b) dacă beneficiarii sunt persoane fizice cu domiciliul în alte state membre ale UE, locul prestării de servicii este considerat din punctul de vedere a TVA în statele unde persoanele fizice își au domiciliul și ca regulă generală trebuie colectat TVA cu cota generală de TVA din statul membru unde își au aceste persoane

fizice domiciliul și trebuie plătit TVA către bugetul de stat unde locuiesc aceste persoane fizice.

Instrumentul prin care se poate realiza declararea și plata TVA este utilizarea sistemului OSS. De la această regulă generală există o excepție reprezentând primele vânzări de astfel de servicii comunicate electronic într-un plafon de 10.000 euro calculate cumulativ de la începutul exercițiului la zi, ce însumează prestările de servicii pentru toate statele membre la care facturarea se va face cu TVA din România, iar la atingerea plafonului se va colecta TVA din statul de consum cu posibilitatea aplicării regimului OSS.

c) când persoanele fizice își au domiciliul în state din afara UE, locul prestării de servicii este tot locul unde își au domiciliul aceste persoane fizice, respectiv locul prestării de servicii din perspectiva TVA nu este considerat în România.

Aceste servicii nu sunt supuse TVA în România deoarece locul prestării de servicii din perspectiva TVA nu este considerat în România și nu se îndeplinește condiția de la art. 268 alin. (1) lit. b) din Codul fiscal. Desigur, această situație o analizăm din perspectiva bugetului de stat din România, însă există proceduri fiscale pe care ar trebui să le respectăm în aceste state terțe așa cum sunt reglementate individual de respectivele state terțe. De exemplu, Marea Britanie păstrează un sistem TVA similar directivei TVA și solicită plată de TVA către bugetul de stat Regatului Unit pentru vânzări de servicii comunicate electronic către beneficiari persoane fizice cu domiciliul în acest stat.

În situația în care cursurile sunt susținute de un lector dintr-o încălțăminte pe teritoriul României cu participarea persoanelor fizice în timp

Adrian BENȚA

real la aceste cursuri, însă cu comunicare electronică la distanță, acestea nu mai sunt clasificate din punctul de vedere al TVA ca fiind servicii electronice deoarece implică prestație umană și nu automatizare.

Apreciem că locul prestării de servicii din punctul de vedere a TVA este locul unde prestatorul își desfășoară activitatea conform art. 278 alin. (3) din Codul fiscal, astfel:

„(3) Locul de prestare a serviciilor către o persoană neimpozabilă este locul unde prestatorul își are sediul activității sale economice. Dacă serviciile sunt prestate de la un sediu fix al prestatorului, aflat în alt loc decât locul în care persoana impozabilă și-a stabilit sediul activității economice, locul de prestare a serviciilor este locul unde se află respectivul sediu fix. În absența unui astfel de loc sau sediu fix, locul de prestare a serviciilor este locul unde prestatorul își are domiciliul stabil sau reședința obișnuită”. Pe cale de consecință, aceste servicii de cursuri ținute în timp real se facturează cu cota de TVA de 19% din România, se declară în decontul de TVA, Formular 300 și în declarația informativă, Formular 394.

Rubrică realizată în colaborare cu consultantul fiscal Adrian BENȚA

Palas Campus, mai mult decât o clădire de birouri: zeci de servicii, la trei minute de centrul Iașului

Bărbații preferă să meargă cu mașina la mall, iar femeile pe jos, arată un studiu făcut de Brand Management, la începutul acestui an.

Cumpărăturile rămân principalul motiv al vizitelor, iar un alt aspect rezultat din cercetare este timpul pe care îl petrec consumatorii în trafic pentru a ajunge să acceseze serviciile necesare. Spre deosebire de anul trecut, când petreceau 28 de minute în trafic, acum clienții stau aproximativ 39 de minute. În continuare, timpul rămâne cea mai importantă resursă, motiv

pentru care proiectele de retail din proximitatea locuinței sau cele centrale și ușor accesibile sunt din ce în ce mai populare.

Un astfel de exemplu este Palas Campus, aflat pe strada Sf. Andrei și la 3 minute de Palatul Culturii, unde ajungi ușor pe jos sau cu mașina, și care are, la parter, o zonă cu servicii utile zilnic. Leșenii găsim aici: coafor & frizerie, curățătorie, croitorie, farmacie, sală de fitness, supermarket, petshop, o locație specializată în curățarea pantofilor și multe altele.

Papucino – curățătorie pentru încălțăminte, scaune auto de copii și tapițerii

Papucino este o locație specializată în curățarea profesională

a tuturor tipurilor de încălțăminte, de la cizme din piele, până la sandale. În locația din Palas Campus, Papucino dispune de echipament specializat care scoate cele mai dificile pete și de pe scaunele de mașină ale celor mici, scoica pentru bebeluși, tapițerii, clăpări, mănuși de box ori chiar landou. Mai mult, aici beneficiați și de servicii precum: largirea încălțămintei și impermeabilizarea acesteia.

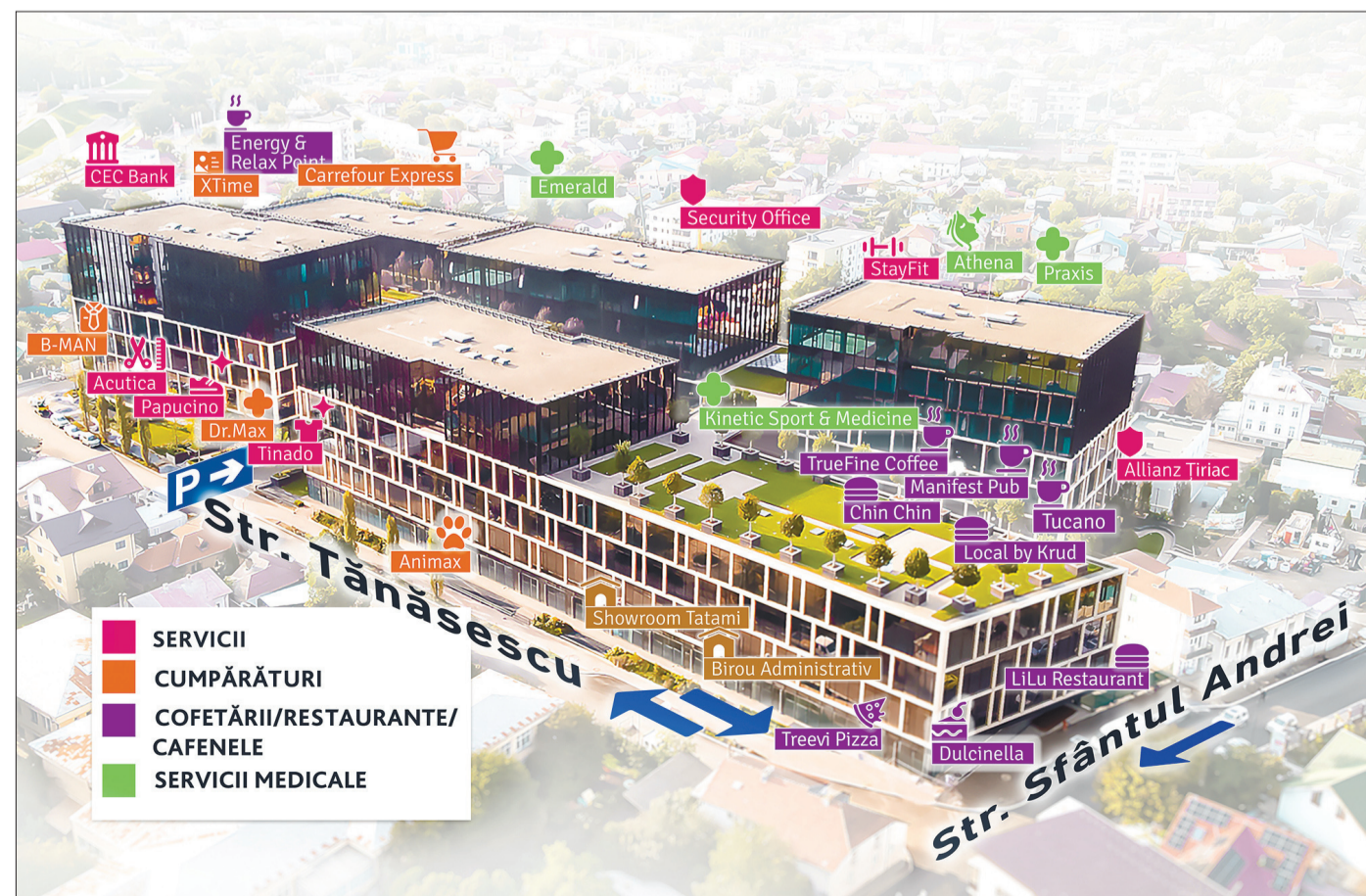
Tinado propune servicii complete de spălătorie, curățătorie și croitorie. Pentru ca fiecare piesă vestimentară să fie curată, procesul de spălare sau curățare este personalizat, iar datorită tehnologiei de ultimă generație utilizată, Tinado oferă servicii de curățare și spălare pentru toate tipurile de îmbrăcăminte, inclusiv cele purtate în mod obișnuit, dar și pentru articolele mai deosebite, precum rochii de mireasă sau costume formale destinate ocaziilor speciale.

Acutica, coafor & frizerie – ofertă specială în luna septembrie pentru familii

Acutica este un business local dedicat frumuseții masculine și feminine. În septembrie, doar în locația din Palas Campus, dacă accesezi un serviciu de peste 50 de lei, copilul tău beneficiază de un tuns gratuit.

În Palas Campus, pe latura aflată pe strada Tănăsescu, se află și magazinul dedicat animalelor de companie, Animax. Hrană pentru pisici, căței, animale acvatice sau reptile, accesorii pentru fiecare pet, suplimente pentru un plus de imunitate, produse de igienă și întreținere, culcușuri călduroase, genți de transport ori decoruri sunt o parte dintre produsele pe care Animax le propune pentru animaluțului tău de companie. Tot pe strada Tănăsescu se află și farmacia Dr. Max.

- Mai mult decât o clădire de birouri, Palas Campus este un loc agreabil de relaxare împreună cu prietenii, cu numeroase servicii utile zilnic:
- **Restaurante:** Chin Chin (specific asiatic); Local by Krud; Treevi (pizzeria); Energy & Relax Point (coffee & sandwiches); Dulcinella (cofetărie & braserie); Lulu (specific italian)
 - **Cafenele:** True Fine Coffee; Tucano Coffee; Manifesto
 - **Servicii:** Acutica (coafor & frizerie), Papucino (curățătorie încălțăminte), Tinado (curățătorie și croitorie), CEC Bank (bancă și ATM), Stay Fit Gym (centru de fitness), Allianz Tiriac (birou asigurări)
 - **Cumpărături:** Carrefour Express, Xpress (magazin de presă), Animax (magazin pentru animale), Dr. Max (farmacie), B-man (îmbrăcăminte bărbați)
 - **Hub Medical:** Praxis (laborator analize medicale), Emerald (clinică medicală), Kinetic Sport & Medicine (recuperare medicală), Athena (înrumusețare)

România a preluat de la sora mai mare Polonia ștafeta poveștii de succes?

● anul trecut, economia națională a depășit în termeni de PIB per capita la paritatea puterii de cumpărare (PPS) nu mai puțin de 7 țări din UE ● am ajuns la un neverosimil 80% din PIB-ul mediu al UE în PIB PPS, la egalitate cu Polonia și Portugalia

România a parcurs un drum fabulos în cei 35 de ani de la Revoluție – cu plusurile și multele minusuri pe care le știm – iar după un deceniu pierdut, din anul 2000 al orientării decisive spre UE-NATO, a reușit cea mai spectaculoasă poveste de recuperare „catching-up story” din Europa Centrală și de Est.

Dacă o bulă financiar-bancară unflată cu bani vesnici și politici locale profund greșite „ne-a tras profund de sub picioare” în anii 2009-2011, pe fondul marii crize pornite în SUA în anii 2007-2008 cu șocul (BearStems & Lehman Brothers, ani în care ne uităm cu jind la „sora” Polonia cum reușește să devină singura țară din UE neatinsă de cea criză (investiții în infrastructură și susținere IMM), în anii recentii al pandemiei și războiului din Ucraina, a fost rândul României să devină cea mai rezilientă din regiune.

Am întrecut Ungaria și Grecia. Evoluția a culminat cu vestele îmbucurătoare că în 2023 am reușit să întrecem în termeni de PIB per capita la paritatea puterii de cumpărare (PPS) nu mai puțin de 7 țări din UE (inclusiv vecina Ungaria - o premieră! – și Grecia, țară estică geografic, dar care evitase socialismul sovietic), ajungând la un neverosimil 80% din PIB-ul mediu al Uniunii Europene în PIB PPS, la egalitate cu Polonia și Portugalia.

Pentru cei mereu cărcotași, trebuie menționat că asta s-a întâmplat în mai puțin de o generație, că am fost mereu fie ultimii, fie penultimii vreo două decenii împreună cu vecina Bulgaria, iar punctul de pornire a fost la cca. 26,5% în 2000 (date Banca Mondială în USD*, dar U.E. încă cuprindea doar Vestul, nu avusesse loc extinderea de CEE; cei +74 milioane de cetățeni estici primii în 2004 și +27 milioane din 2007 – un total de 12 țări - au tras în jos media cu >11% => așadar corectă ar fi estimarea de 30%).

În ciuda unui cor de nostalgici - „Ce industrie aveam!” - alimentați periodic - via Facebook, TikTok, canalele WhatsApp și canalele TELEGRAM - cu tot felul de materiale propagandistice și video-uri și meme gata pregătite de departamentul de informații externe al armatei imperiului neo-fascist de la răsărit, România chiar a produs VALOARE (PIB) în 2023 de 3,5x / 4x mai mult decât în 1989, în termeni ajustați cu inflația / populația: de la 41,45 miliarde dolari (Banca Mondială) în 1989, înmulțiti cu 2,53 (= 253% sau +153% inflația USD scursă în acești 34 de ani) ajungem la 104,9 miliarde dolari în banii anului 2023; PIB-ul României în 2023 a fost de 1605 miliarde RON, de împărțit la cursul mediu BNR de 4,5743 USD-RON, ajungem la 350,9 miliarde USD (sau 324 mld. EUR), adică de 3,35 ori mai mult în termeni reali.

„Strângerea șurubului” prin eliminarea multor facilități fiscale

Dincolo de aceste 10x sectoare agregate de INS pe partea de „Formare PIB” / VAB (Valoare Adăugată Brută), mai există sub-apitolul IMPOZITE NETE pe Produs (minus Subvenții), care a crescut cu 3,0% în 2023 la o pondere de 8,7% în PIB și apoi dublu, cu 6,2% în trimestrul 1 din 2024, la o pondere de 9,9%. Se observă ușor „strângerea șurubului” prin eliminarea

Dacă mai ajustăm și cu faptul că acum România are 19 milioane locuitori iar atunci eram 23 milioane, indicele de creștere devine 405% = de 4 ori mai mult, sau o rată de creștere de 305% în termeni reali.

Având în vedere că cifra de afaceri era în anii recentii 47% companii cu acționari români privați, 47% companii cu acționari străini și cca. 6% cu acționari Statul Român, rezultă că astăzi avem - metaforic vorbind - 2x Români în față și 2x străini în spate și încă 2x Români cu acționari externi, toate aici!

Dat fiind contextul, rezultatele de mai sus și stabilitatea macroeconomică și politică internă - factori favorizanți în relansarea investițiilor, vestea de la INS că Produsul Intern Brut al României a crescut doar cu 0,7% în semestrul 1 al anului prezent 2024 a venit ca un șoc, mai ales că așteptările erau de +2,5%.

Cum se calculează PIB-ul unei țări?

Da, e adevărat, „nu măncăm PIB”, dar toată lumea vorbește de el; așadar, cum se formează PIB-ul, cum se calculează, ce îl determină și ce îl influențează evoluția?

PIB-ul unei țări este suma de VAB-uri (valorile adăugate brute), la care se adaugă Impozitele și se scad Subvențiile „pe produs” și - mai nou - diverse estimări ale economiei informale. Asta e „metoda de producție”; pe „metoda cheltuielilor” avem Consum final efectiv, plus Formarea brută de capital (=Investițiile) plus Exportul Net (care trage în jos când importurile cresc mai mult / sau foarte agresiv).

„Culoana vertebrală” este VAB-ul, care este - sintetic spus - o sumă a tuturor Cifrelor de Afaceri ale firmelor și Companiilor din economie MINUS „COGS” (Costs of Goods Sold) anume materiile prime și toate inputurile achiziționate de la alte firme și companii de pe lanțul de creat valoare, „din amonte” pentru a produce și factura bunuri și servicii vândute clientului-final (sau intermediar), „din aval”.

Un fel de suma de EBITDA pe întreaga economie - pentru antreprenorii familiarizați cu evaluările pentru a atrage noi parteneri sau pentru M&A - dar adăugăm în formulă: PLUS Salarii și CAS(S), PLUS „SGA” (Sales & Administrative Expenses); mai puțin ce ne facturează terții: orice TVA deductibil pentru firma noastră e deja „VAB produs de altcineva” și constituie contribuția lor la PIB.

Asta pe „Formarea PIB”, unde VAB-ul poate fi urmărit de asemenea, și pe cunoscutele sectoare: Agricultură, Industrie Energetică și Extractivă, Industrie Prelucrătoare / Manufacturing, Construcții, Servicii Comerț, HoReCa, Servicii IT&C, Servicii Profesionale, Finanțe, Imobiliare, Administrație Publică.

Din cealaltă perspectivă, a Utilizării / cheltuielilor PIB, metoda a 2-a - care „închide cerul” și permite inclusiv verificarea primeia pe seturile de date - este o ecuație mai intuitivă:

PIB = CONSUM (privat & public) + INVESTIȚII +/- [

Ajustare STOCURI] +/- EXPORT NET; cu mențiunea că avem Consum de Gospodării (privat) și al Administrației (centrale și locale). Iar Exportul Net poate fi (și la noi este deseori) negativ, fiindcă înseamnă diferența dintre dinamica an-lan a Exporturilor minus dinamica an-lan a Importurilor.

Dacă consumul este alimentat cu bani din afara prin intermediul Contului de Capital al Contului Curent al Balanței de Plăți, ținut de BNR, rezultă că o parte din consum este realizat din import („Deficitul Comercial” cu efect în Contul Curent), formula PIB închizându-se pe baza sumei de Export Net negativ.

„Ne-am ales cu ficat gras, nu cu foie gras”

Iar situația României de nou membru UE și nevoia de „catching-up” a populației în termeni de stil de viață și nevoi de trai - majoritatea a călătorit în Occident după eliminarea vizelor și are așteptări în consecință - este alimentată financiar de decenii - ne vin investiții străine directe ISD-FDI (Foreign Direct Investments), investiții de portofoliu (în titlurile de stat ale României emise local și în acțiunile BVB), plus „Remitențele” (transferurile Diasporei spre familiile rămase în țară).

Unii ar zice că „ne vindem țara” și consumăm din actuale și părțile sociale acțiunile companiilor privatizate. Nimic mai fals: am demonstrat în episodul anterior că în termeni economici avem azi simultan 4x Români față de 1990, din care 2x Români cu acționari români și încă 2x cu capital extern. Îndopati cu grăunțe umede în anul electoral, ne-am ales cu ficat gras, nu cu foie gras!

Problema este că - dincolo de finanțarea externă care vine prin Contul de Capital an de an, ISD-FDI și remitențe și altele - Guvernul României a amplificat recent prin politica bugetară laxă, chiar risipitoare, consumul peste posibilitățile de producție actuale ale Economiei noastre: avem „Deficitele gemene”, anume Deficitul Bugetar ajuns la un nivel de 6-7% din PIB alimentează Deficitul de Cont Curent.

Intervenția Statului în zona de salarizare - deși indirectă prin ridicarea salariilor minime (deja pe 3-4 trepte în funcție de sector & studii) și prin majorarea salariilor „Bugetarilor” a pus mai mult gaz pe foc.

Salariile au avut o cursă strânsă cu inflația în anii de pandemie și șoc geopolitic; cursa fiind în final câștigată; totuși, inerția de după câștigarea sprintului generează azi dezechilibre

Creșterea salarii peste inflație

Una dintre sursele rezilienței României - menționate anterior - este faptul că firmele și companiile s-au luptat să ofere salariaților creșteri de salarii peste inflație în toți acești ani

zbuciumați. Da, știm că și Statul a forțat cumva asta cu creșterile majore ale salariului minim și cu creșterile masive din diverse sectoare de „bugetari”. După greva profesorilor și ajustarea meritată de aceștia, Guvernul s-a grăbit să zică DA cam tuturor categoriilor care au cerut sporuri. Doar 2024 este an (multi)-electoral, nu-i așa?

Dar dincolo de stat, am văzut mult companii și sectoare care chiar s-au luptat să ofere cu un 3 sau 4 procente peste inflațiile de doi digiti „an-lan” din anii recentii; ca rezultat, din mai sau iunie 2023, salariul mediu net a bătut mereu inflația CPI în România, susținând atât consumul, cât și economisirea.

Acest proces a ajutat mult România să scape practic neatinsă de „Recesiunea statistică” a pandemiei, o revenire în V care nu fusese posibilă în 2009-2011, atunci când mult „tesut economic” a fost distrus. Spre comparație, țări Centrale Europene mai avansate - Cehia - nu au revenit încă la nivelul real din 2019; iar dintre țările Vestice, Regatul Unit (UK) e în această situație și nici Germania nu e departe.

Reversul medaliei este însă că acum, când inflația de consum „CPI” scade spre un benign nivel de 5%, inerția / momentum-ul creșterii salariale private și publice depotrivă a rămas mult prea mare!

Creșterea an-lan a compensațiilor salariale plează România pe primul loc în UE cu un +16,4% (+11% real), adică de 3x cât inflația de 4,9% - 5,4% din prezent. În timp ce pe ansamblul Uniunii Europene, avem un mult mai cuminte +5,4%, cam de 2x inflația medie a Eurozonei din ultimele luni.

Nenumărâți analiști au tras alarmă că deși pe cifrele de volum comerț comunicate de INS avem un impresionant +10% an-lan la jumătatea lui 2024, deficitul comercial reîncepe să crească. În plus, Consiliul Fiscal a calculat recent și un indice de corelație între „deficitele gemene”: 0,68 pe ultimii ani. Dar puțini s-au / ne-am așteptat ca încetinirea să fie atât de drastică în condițiile unui stimulent fiscal atât de intens. Da, stimulent oarecum așteptat în anul electoral, piețele financiare au închis ochii cu îngăduință.

Bruxelles-ul „îți dă, dar nu îți bagă în straiță”!

Însă majoritatea investitorilor, băncilor, analiștilor spera că ecuația „Investiții & Infrastructură cu fonduri UE / PNRR s.a.” / translatată în zona de Construcții și Servicii de diverse categorii să compenseze mai amplu deficitul crescător de la Comerț exterior sau deficitul Turismului de la Servicii.

Până când datele detaliate de la INS vor deveni disponibile, ca să ne arate „granular” contribuția fiecărui factor la această creștere economică încetinită la doar 0,7% pe semestrul 1, dincolo de „datele-semnal” deja comunicate, să încercăm să suprimăm tendințele vizibile din

cifrele anului 2023 și ale trimestrului 1 al anului curent - cifrele VAB pe sectoare - și să le corelăm cu tendințele din indicii volumici comunicați de același institut de statistică național sau cu cele mai vizibile tendințe sectoriale. Uniunea de la Bruxelles „îți dă, dar nu îți bagă în straiță”!

Da, e adevărat „NARATIVA” tuturor analiștilor economici din țară este cea din secțiunea anterioară și e susținută (aparent) de cifre și de logică economică: stimul fiscal masiv (pe cerere), la care oferta economică internă nu poate răspunde atât de rapid. Și structural (vezi aprecierea leului) nici pe termen mediu. Totuși, „săpând” pe cifrele „granulare”, descoperim și altceva și chiar o bună rază de speranță.

Totuși, încetinirea drastică din prima jumătate a anului 2024 are inclusă și un „efect statistic” al unor factori conjuncturali și poate fi depășită ușor în semestrul al doilea.

Pe partea de UTILIZARE PIB: CONSUM privat & public + INVESTIȚII + Variate STOCURI +/- EXPORT NET, CONSULUL POPULAȚIEI României a crescut cu nu mai puțin de 8,1% în semestrul 1 al anului curent 2024, față de doar 1,9% pe întreg anul 2023, reflectând creșterea semnificativă a puterii de cumpărare - amintită în secțiunea anterioară - odată ce inflația a coborât. E adevărat că în 2023

Carburanții scăzuseră - pe fondul prețurilor și tarifelor energetice umflante de șoc geopolitic - și au tras în jos media spre 1,9%, altfel Alimentarele și Non-Alimentarele crescând cu 3,6-3,7% an-lan. Dar chiar și așa, ritmul creșterii s-a dublat cel puțin de la <4% la >8% - deocamdată considerând semestrul la un an întreg.

Semnificativ este faptul că aceste 8 procente „de volum” din prima jumătate a lui 2024 au la baza o bună structură: +13,0% Non-Alimentare vs. doar +3,9% la Alimente și o revenire de 5,5% Carburanți. Știm deja că noi, românii, avem o predispoziție spre risipă alimentară - o traumă moștenită din anii '80 - iar scumpirile din anii trecuți au relansat temporar acest comportament; calmarea s-a ne ajutat.

Investițiile au înregistrat un fabulos +12,0% anul trecut

Reflectat în PIB (o altă metodologie ce adaugă și auto-moto și servicii de piață și altele), am avut în 2023 o creștere a consumului gospodăriilor de 2,9%, reflectată perfect în oglindă de creșteri similare: 2,8% pentru „consum final individual al administrațiilor publice” (asistență socială și alte servicii gratuite acordate populației de Stat) și +2,9% consumul efectiv al Administrațiilor Publice centrale și locale. Având în vedere ponderea cumulativă a Consumului de 78,8% în PIB 2023, efectul lor a fost de +2,3%.

Având în vedere că INVESTIȚIILE („formarea

oameni destui și viteză în procese pentru imensa birocrație creată. Și se suflă și în iaurt cu gândul la ipoteticele controale viitoare de la Curtea de Conturi autohtonă, la departamentele de profil ale Comisiei de Bruxelles sau - Doamne ferește! - la OLAF sau chiar EPPO.

Și astfel e posibil ca lucrările executate în primăvara lui 2024 să le vedem în PIB cu noroc în decembrie 2024, dacă nu în martie 2025. Da, dacă săpăm în datele INS pe trim. 1 2024, vedem Construcțiile cu minus 2,3%, iar Intermedierile Financiare -1,6%, în ciuda creșterii robuste a Creditelor și Asigurațiilor.

Parul meu este că vom vedea la final de an CONSTRUCTIILE cu plus și în volum și în contribuția la PIB. Dar cum ne aflăm încă la „Utilizarea PIB”, parul este că frâna de la INVESTIȚII nu va dura tot anul. Consumul va rămâne „locomotivă” în acest an electoral, avansul sau exagerat va fi ajustat de Export Net negativ; totuși, frânele „Ajustarea Stocurilor” în 2023 și cea dată de Investiții în H1 '24 vor înceta.

Nu știu dacă din frâne vor bascula pe pedala de accelerație să devină o 2-a locomotivă în acest an. Probabil nu sau foarte puțin - vezi și „efectul de bază” menționat sus. Totuși, Investițiile au potențialul să redevină locomotivă principală în anul post-electoral 2025, preluând ștafeta de la Consum. Industria nu este chiar mereu pe minus, cum sună leit-motivul tuturor analiștilor locali.

Pe partea de FORMARE a PIB, știm leit-motivul că „INDUSTRIA României este de X ani pe minus”. Iar reîntrirea Germaniei în recesiune nu ne ajută deloc. Ei bine, chiar dacă indicii INS pe volume dau un minus 2% pe semestrul 1, cifra de afaceri a industriei prelucrătoare „Manufacturing” are un +4,7%, iar ajustat cu indicele de inflație industrială (IPP) duce deja la un interval între 2,5% și +3,0%. Curios, și o medie aritmetică - neponderată, e drept - a creșterilor raportate de INS an-lan-în între Ianuarie 2024 / Ianuarie 2023 ... Iunie 2024 / Iunie 2023 ducet tot la un +3,0%! Deși cifra oficială este de -2,1%.

Da, există zona de „Extractivă” care trage în jos industria, dar acolo avem efectul amintit anterior al prețurilor energetice sărite de pe sine după șocul geopolitic: așa cum Cifra de Afaceri a Industriei Prelucrătoare a crescut cu un frumos +4,7% (sau 2,7% deflatat), tot așa sectorul de Extractive (cărbune, petrol, gaze) a scăzut cumulul cu 15,9% ca afaceri, având însă IPP de -20% la cărbuni și -12% la petrol (brut, țigete). Adică o scădere dată mai mult / mai degrabă de revenirea prețurilor la un nivel mai decent.

AGRICULTURA deține o pondere de doar 4% în PIB, iar anul acesta e afectat de secetă & caniculă. Sunt și vești proaste cu culturi calamitate de porumb și floarea soarelui, dar și vești bune în sensul în care s-ar fi obținut producții decente de grâu și orz (vești de la minister & asociații). În Agricultură diferența o face prețul burselor mondiale și - sperăm - diminuarea presiunii de anul trecut a cerealelor din Ucraina.

IT&C a ajuns probabil la un platou și e posibil să vedem chiar ajustări după ultimele decenii de creșteri neîntrerupte; avem de a face cu o schimbare de paradigmă odată ce noile generații de Inteligență Artificială „Generativă” - realizate pe baza modelelor de limbaj „LLM” (ex. ChatGPT) - pot înlocui softistii juniori. Este cumva aceeași poveste că la sectorul-vedetă de acum 3 decenii al României: Confecțiile și Încălțăminte în LOHN. Dar eu cred și sper că sectorul nostru IT are destule creiere și management și creativitate să rămână cu surful deasupra valului, ba chiar să profite de acesta pentru a urca o treaptă.

Pe primul trimestru din 2024, IT&C apar cu +1,9% ca

volume în PIB raportat de INS și 8,5% ca pondere! Anul trecut, 2023, crescuse cu 5,1% ca volume la o proporție de 7,1% în PIB, cu o contribuție de +0,36%.

SERVICIILE „cu valoare adăugată intelectuală” le-aș redenumi, sau „Activitățile Profesionale + R&D + Administrative + BPO”, titlul pe românește fiind imens de lung.

Ei bine, aici avem celebrele Call-Centere (Business Process Outsourcing), care alături de IT&C și de Transporturile TIR - aflate la altă secțiune, cu Comerțul și HoReCa - echilibrează cu miliarde de Euro Balanța de Plăți a țării, ca exporturi nete de servicii. Se pare că aici avem un prim efect de alarmă tip „AI Gen LLM”, sectorul scăzând că volume cu -3,2% și ponderea scăzând la 5,9% în PIB (date INS pe trimestrul 1); în 2023, aceste servicii „cântăreau” nu mai puțin de 8,2% în PIB și avansau cu +3,6%, contribuția lor fiind de 1/7 (+0,3% din +2,1% creșterea PIB pe 2023).

COMERȚUL en-Gros en-Detail & Transport-Logistică & HoReCa - idem, titlaturii prescurtate - au fost oarecum neutre, au tras media în jos: au crescut cu 0,8% în 2023 (vs. PIB +2,1%), având 20,5% pondere în acesta. În trimestrul 1 al anului 2024 au crescut cu doar 0,4% (la a două calculare, inițial fusese minus, sectorul fiind foarte eterogen și datele vin cu întârziere), având o pondere sezonieră de 23,9% în PIB.

Călătorii pe cont propriu

Dacă „săpăm” în datele granulare ale volumelor „cifre de afaceri servicii pentru Populație” ale INS, vom vedea că minusul global al lor, de 1% din prima jumătate a anului, este determinat de -11,6% la Agenții de Turism. Având în vedere ce cheltuieli fac românii peste hotare (remarcat și de guvernatorul BNR), ne dăm seama că sectorul scade pe fondul excursiilor externe realizate pe cont propriu. E vorba de „Revenge spending” / tradus mot-a-mot „cheltuieli de răzbunare” pentru anii de pandemie, respectiv de granițe închise în acei ani. Mai mult, acum beneficiem de „Schengen aerian”. Tot în acest sector eterogen al formării PIB, o intrare în zona SCHENGEN terestru ne-ar ajuta mult transportatorii.

CONSTRUCTIILE au scăzut -2,3% pe primul trimestru și le-am detaliat în comentariile despre Investiții din secțiunea anterioară. Au în mod cert potențialul să își revină, atât pe Rezidențial (dobânzile scad și creditele ipotecare s-au relansat deja), cât și să accelereze pe zona de „Inginerești” / Infrastructură: finanțările PNRR care se adaugă fondurilor de Coeziune UE sunt fără precedent în istoria noastră.

Exact din motivul cu dobânzile expus mai sus, al două capitole de „PIB după Formare” au potențialul să treacă de la minus în trimestrul 1 (și poate în semestrul 1, vom vedea) la un plus pe întreg anul: „Tranzacțiile IMOBILIARE”, „Intermedierile FINANCIARE și Asigurații”; băncile vor fi ridicate și de PNRR.

„ADMINISTRAȚIA Publică & Apărarea & Învățământul & Sănătatea” are același „pattern” (model, șablon) cu Comerțul și Transporturi & HoReCa de mai devreme: pare neutru dar crește la jumătate față de PIB în ansamblu, deși deține o pondere însemnată în acesta: +0,9% în 2023 (vs. PIB +2,1%) la o pondere de 11,9% și +0,2% (vs. +0,7%) în primul trimestru 2024, la o pondere sezonieră de 15,7%.

În fine, sectorul agregat de INS că „SPECTACOLE, CULTURALE și Recreative & Reparațiile de uz casnic” a crescut ca Făt-Frumos și în 2023 (+5,1% la o pondere redusă, de 2,8%) și +7,0% pe primul trimestru. Ponderea redusă reflectă faptul că suntem pe ultimul loc în UE la cumpărături și citit cărți, dar și că ne plac cultura de consum și spectacolul gratis, mai ales sub egida „Păine și Cîrc” a anului electoral.

Material realizat de Radu LIMPEDE

BCE a apăsat din nou pedala reducerii dobânzilor

● Banca Centrală Europeană a micșorat dobânda cu 25 puncte de bază ● „În consecință, rata dobânzii la facilitatea de depozit va fi redusă la 3,50%“, se arată în comunicatul de presă publicat la finalul reuniunii a Consiliului guvernatorilor BCE

Banca Centrală Europeană (BCE) a decis, o nouă reducere a dobânzii de bază cu 25 puncte de bază, pe măsură ce inflația încetinește iar creșterea economică pierde din elan, dar nu a oferit niciun fel de indicii cu privire la următorii pași, transmite Reuters.

„Consiliul guvernatorilor a decis să reducă cu 25 puncte de bază rata dobânzii la facilitatea de depozit. În consecință, rata dobânzii la facilitatea de depozit va fi redusă la 3,50%. Rata dobânzii la operațiunile principale de refinanțare și rata dobânzii la facilitatea de creditare marginală vor fi diminuate la 3,65% și, respectiv, 3,90%. Modificările vor intra în

vigoare începând cu data de 18 septembrie 2024“, se arată în comunicatul de presă publicat la finalul reuniunii a Consiliului guvernatorilor BCE.

În condițiile în care o nouă reducere a costului creditului era așteptată de majoritatea observatorilor, atenția investitorilor s-a îndreptat spre ce va urma, însă BCE nu a oferit niciun fel de indicii, repetând că deciziile sale vor fi luate de la o reuniune la alta. „Consiliul guvernatorilor va continua să urmeze o abordare bazată pe date și de la o ședință la alta pentru a determina nivelul de restricțivitate și durata corespunzătoare de aplicare a acesteia. Consiliul guvernatorilor nu își asumă vreun angajament prealabil cu privire la o anumită traiectorie a ratelor dobânzilor“, se precizează în comunicatul BCE.

Atenția analiștilor se îndreaptă spre conferința de

presă a președintelui BCE, Christine Lagarde, programată să înceapă la ora 14:45 (ora Europei Centrale), ocazie cu care șefa BCE va face comentarii asupra motivelor aflate la baza deciziilor adoptate joi precum și asupra modului în care deciziile de reducere a dobânzilor adoptate de Rezerva Federală americană ar putea influența BCE.

Tot la sfârșitul săptămânii trecute, BCE a anunțat că și-a revizuit, ușor în jos, estimările de creștere pentru perioada 2024-2026, în timp ce prognoza de inflație a fost lăsată nemodificată. Conform proiecțiilor experților BCE, creșterea economică a zonei euro va fi de 0,8% în 2024, în loc de un avans de 0,9% prognozat în luna iunie, urmând să accelereze la 1,3% în 2025 și la 1,5% în 2026. „Aceste valori reprezintă o revizuire în sens ușor descendent comparativ cu proiecțiile din luna iunie,

datorată în principal unei contribuții mai reduse din partea cererii interne pe parcursul trimestrului următor“, se precizează în comunicatul gardienilor euro.

În ceea ce privește inflația, datele recente au fost, în linii mari, în concordanță cu anticipațiile, cele mai recente proiecții ale experților BCE confirmând perspectivele precedente ale inflației. Aceștia estimează o inflație totală medie de 2,5% în 2024, de 2,2% în 2025 și de 1,9% în 2026, similar proiecțiilor din luna iunie.

„Se anticipează că inflația se va intensifica din nou către finele acestui an, parțial ca urmare a ieșirii scăderilor accentuate anterioare ale prețurilor produselor energetice din calculul ratelor anuale. Ulterior, inflația ar trebui să coboare către nivelul țintei noastre pe parcursul semestrului II al anului viitor“, subliniază gardienii euro. ●

Recolta de porumb a UE va atinge al treilea cel mai redus nivel din ultimul deceniu

Producția de porumb a Uniunii Europene în sezonul 2024-2025 va fi a treia cea mai mică din ultimul deceniu, din cauza deteriorării randamentelor la hectar în estul Europei, susțin analiștii firmei de consultanță Strategie Grains, transmite Bloomberg.

Aproximativ 58 de milioane de tone de porumb vor fi produse în Europa în sezonul 2024-25, prognozează Strategie Grains. În condițiile în care campania de recoltare este în derulare, „prognozele de producție s-au deteriorat dramatic în Europa Centrală și, încă odată, în România și Bulgaria“, se arată într-un raport al Strategie Grains, publicat recent. Temperaturile ridicate înregistrate de-a lungul verii au afectat culturile agricole din Europa de Est într-un moment crucial al creșterii plantelor. Toate organismele de prognoză și-au revizuit estimările de producție iar cele anunțate de Strategie Grains sunt printre cele mai reduse.

Strategie Grains prognozează, de asemenea, o creștere a importurilor de porumb ale blocului comunitar. Europa „va trebui să facă față simultan unei oferte foarte limitate din Ucraina și, în consecință, va fi mai dependentă de porumbul din Brazilia și Canada“, se precizează în raportul menționat. Pe ansamblu, producția totală de cereale a Europei este așteptată să scadă după ce

toate culturile agricole au avut de suferit de pe urma condițiilor meteo nefavorabile în acest sezon. La grâu moale, o recoltă semnificativ mai mică este confirmată pentru UE „precum și o scădere semnificativă de la un an la altul în cazul Rusiei și, într-o mai mică măsură, în Ucraina“.

Cele mai recente date ale Comisiei Europene, publicate marți, arată că în perioada 1 iulie - 8 septembrie 2024, România a fost cel mai mare exportator de grâu moale din UE, cu o cantitate de 1,72 milioane de tone. De asemenea, atât la orz cât și la porumb, România a fost cel mai mare exportator din UE, în condițiile în care a exportat 824.640 de tone de orz și 104.169 de tone de porumb în primele două luni ale sezonului agricol care a început la 1 iulie 2024.

Primul soi de grâu modificat genetic a fost aprobat în SUA

O companie argentiniană, prima firmă care a obținut aprobarea autorităților americane de reglementare pentru soiul său de grâu modificat genetic, anunță că va mai dura câțiva ani până când va putea aduce pe piață tehnologia sa, transmite Bloomberg. Chiar și așa, directorul general de la Bioceres Crop Solutions SA, Federico Trucco, speră că autorizația din SUA va ajuta la doborârea barierelor globale.

„Cu fiecare zi ce trece, lucrurile devin din ce în ce mai reale. Există un efect imediat în termeni de creștere a credibilității. Este o piață care spune: «Vrem această tehnologie»“, a declarat Federico Trucco, directorul companiei care a dezvoltat un soi de grâu mai rezistent la secetă, denumit HB4.

Bioceres a pornit o cruciadă pentru a depăși reticența față de grâul modificat genetic. Fermierii cultivă de mai multe decenii soia boabe și porumb modifi-

cate genetic, utilizate în principal sub formă de nutreț pentru animale sau pentru producția de biocombustibili. Însă, consumul direct al culturilor modificate genetic de către oameni a declanșat o opoziție acerbă din partea organizațiilor care reprezintă interesele consumatorilor, fermierilor și activiștilor de mediu. Unele companii, inclusiv Monsanto Co., înainte de fuziunea cu Bayer AG, și-au schimbat strategia în domeniul culturilor modificate genetic. Însă acum, grație autorizației din SUA, unul

dintre primii cinci mari exportatori mondiali de grâu, Bioceres, are aprobarea de a înșămânța grâul său în afara Americii de Sud. Australia, un alt mare furnizor mondial de grâu, face și ea teste în teren cu grâu modificat genetic.

Adaptarea genetică și extinderea suprafețelor înșămânțate pentru a avea suficiente semințe pe care să le vândă în SUA va dura doi până la trei ani, a spus Trucco. Asta va da firmei Bioceres timpul necesar pentru a-i convinge pe importatori, în special pe cumpărătorii asiatici de grâu american, cum sunt Japonia și Coreea de Sud. Soiul de grâu modificat genetic HB4 rămâne în continuare interzis în multe țări din Asia, Nordul Africii și Orientul Mijlociu. În Argentina, aproximativ 20 de producători de făină cumpără grâu de tip HB4 pe măsură ce Bioceres lucrează cu multiplicatorii de semințe pentru a extinde suprafețele înșămânțate cu grâul său. În acest an, fermierii argentinieni vor cultiva grâu de tip HB4 pe o suprafață de ordinul sutelor de mii de hectare, într-o țară cu o suprafață arabilă totală de aproximativ șase milioane de hectare.

„Nu sunt gata să strig «Go!» în fața nimănui“, a spus Trucco. „Una este ceea ce spun organismele de reglementare și alta este preferința consumatorilor. Am parcurs un drum considerabil“, a adăugat directorul general de la Bioceres. ●

Salt neașteptat al vânzărilor globale de vehicule electrice și hibride plug-in

● vânzările de vehicule electrice pe baterie și hibride plug-in au crescut în luna august cu 20%

Vânzările globale de vehicule electrice pe baterie și hibride plug-in au crescut în ritm anual cu aproape 20% în august, datorită avansului semnificativ din China și în pofida cererii slabe din Europa, arată datele publicate joi de firma de cercetare de piață Rho Motion, transmite Reuters. Luna trecută, vânzările de vehicule electrice pe baterie și hibride plug-in pe piața europeană au scăzut cu 33%, ajungând la cel mai redus nivel din ianuarie 2023. Rho Motion se așteaptă ca în acest an vânzările din China, cea mai mare piață EV din lume, să crească cu o treime față de anul trecut, la 10,5 milioane de vehicule, în timp ce în Europa vânzările ar urma să fie în linie cu cele din 2023, aproximativ 3,1 milioane de unități.

Cererea pentru mașini electrice s-a atenuat în ultimele luni, după ce a crescut semnificativ în ultimii ani, consumatorii așteptând modele mai accesibile sau optând pentru alternativele hibride, astfel încât unii producători auto și-au redus planurile de electrificare.

Vânzările globale de vehicule complet electrice (EV) și hibride plug-in (PHEV) au urcat la 1,47 milioane de unități în august, arată datele Rho Motion. În China s-a înregistrat un avans de 42% luna trecută, vânzările depășind pragul

de un milion de vehicule, în timp ce în Statele Unite Canada vânzările au urcat cu 8%, la 0,16 milioane de unități. În primele opt luni din acest an vânzările de vehicule electrice pe baterie și hibride plug-in pe piața europeană au scăzut cu 4%, după un declin de 23% în Germania, în urma reducerii subvențiilor, precizează Rho Motion.

Chinezii de la Geely caută locații pentru o uzină în Europa

În acest context, constructorul auto chinez Geely analizează mai multe locații pentru o uzină în Europa dar nu a luat încă o decizie definitivă cu privire la producția locală, au declarat mai mulți directori de la Geely pentru Reuters, cu ocazia Salonului de la Frankfurt.

„Nu am ajuns încă la un nivel de 100%“, a declarat Li Chuanhai, vicepreședintele la Geely Auto Group, una dintre mărcile din cadrul Zhejiang Geely Holding Group, atunci când a fost întrebat dacă producătorul chinez va construi o uzină în regiune.

Discuțiile continuă între Geely și noul Guvern polonez cu privire la construirea în comun a unei uzine care va produce automobile electrice în Polonia, însă mai mulți oficiali au declarat anterior pentru

Reuters că nu văd Geely ca un partener ideal.

„Avem mai multe posibilități“, a spus Li atunci când a fost întrebat despre evoluția discuțiilor, fără a oferi alte detalii.

La rândul său, Nicolas Appelgren, director pentru Europa la marca Lynk & Co, a spus și el că Geely analizează mai multe locații din regiune. Lynk & Co, o marcă din portofoliul Geely care vinde în prezent doar un model hibrid în Europa, va lansa luna viitoare un automobil electric pe baterie în Italia și are de gând să construiască în Europa următorul său automobil pe baterie, a spus Appelgren, adăugând însă că nu există încă un calendar concret.

Geely este al doilea mare constructor auto chinez, devansat doar de BYD. Grupul Geely deține Volvo Cars, are un joint venture cu Renault și deține participarea la Aston Martin și Mercedes-Benz. Geely se alătură unui număr din ce în ce mai mare de constructori auto chinezi, inclusiv Chery și Great Wall Motor, care au de gând să construiască uzine în Europa, în contextul în care Comisia Europeană intenționează să introducă bariere comerciale mai stricte pentru importurile de automobile electrice din China, inclusiv tarife de până la 35,3%, pentru care negocierile cu Beijingul continuă. ●

Grupul danez DSV achiziționează Schenker și devine cel mai mare transportator din lume

● tranzacția s-a ridicat la 14,3 miliarde de euro ● conform datelor companiei de brokeraj Sydbank, DSV devine cea mai mare companie de transport și logistică din lume, depășind grupul elvețian Kuehne und Nagel

Grupul danez de transport DSV A/S a anunțat recent că a semnat un acord de 14,3 miliarde de euro (15,85 miliarde de dolari) pentru achiziționarea diviziei de logistică Schenker a Deutsche Bahn AG, prezentă și în România, transmite Reuters. În urma tranzației, compania daneză ar putea deveni cel mai mare transportator de mărfuri din lume. Preluarea Schenker de către DSV este cea mai costisitoare achiziție a unei firme daneze. „Achiziționarea Schenker este o tranzație importantă pentru DSV, care va crea un jucător lider mondial în domeniul

serviciilor logistice și de transport“, se arată într-un comunicat al DSV.

Conform datelor companiei de brokeraj Sydbank, în urma tranzației, DSV devine cea mai mare companie de transport și logistică din lume, depășind grupul elvețian Kuehne und Nagel, atât în privința veniturilor, cât și a volumului de marfă. Entitatea combinată va avea venituri de 293 miliarde de dolari. O tranzație ar ajuta operatorul feroviar controlat de statul german să își reducă datoriile și să modernizeze operațiunile locale, o prioritate pentru Executivul de la Berlin. ●

Schenker este un furnizor global de servicii logistice și de transport, cu peste 70.000 de angajați la nivel mondial, responsabil pentru mai mult de o treime din veniturile Deutsche Bahn. Compania are 1.850 locații pe plan global, din care aproximativ 15.000 în Germania.

În decembrie 2023, Deutsche Bahn a anunțat că va analiza o posibilă vânzare a DB Schenker. O tranzație ar ajuta operatorul feroviar controlat de statul german să își reducă datoriile și să modernizeze operațiunile locale, o prioritate pentru Executivul de la Berlin. ●

OPEC a redus din nou perspectiva creșterii cererii globale de petrol

OPEC și-a redus marți pre-ziunile privind creșterea cererii globale de petrol în 2024, reflectând datele primite până în prezent în acest an, și și-a redus așteptările și pentru anul viitor, marcând a doua revizuire descendentă consecutivă a grupului de producători, transmite Reuters.

Perspectivile mai slabe subliniază și mai mult provocarea cu care se confruntă OPEC+, care cuprinde Organizația Țărilor Exportatoare de Petrol și aliați precum Rusia, în echilibrarea pieței.

OPEC+ a amânat planul de a începe pomparea a mai mult petrol

Săptămâna trecută, OPEC+ a amânat planul de a începe pomparea a mai mult petrol, după ce prețurile au atins cel mai redus nivel din 2024. Marți, OPEC a declarat într-un raport lunar că cererea mondială de petrol va crește cu 2,03 milioane de bareli pe zi (bpd) în 2024, în scădere față de creșterea de 2,11 milioane bpd estimată luna trecută.

Până luna trecută, OPEC a păstrat prognoza neschimbată de când a fost făcută pentru prima dată în iulie 2023. China a reprezentat cel mai important motiv al celei mai recente retrogradări, deoarece OPEC și-a redus prognoza de creștere a cererii Chinei la 650.000 bpd în 2024, de la 700.000 bpd. Utilizarea petrolului în cea de-a doua economie a lumii se confruntă cu factori contrari din cauza provocărilor economice și a trecerii la combustibili mai curați, a spus OPEC.

„Privind în perspectivă, creșterea economică a Chinei este așteptată să rămână bine susținută. Cu toate acestea, factorii contrari din sectorul imobiliar

și penetrarea din ce în ce mai mare a camioanelor cu GNL și a vehiculelor electrice sunt probabil să influențeze cererea de motorină și benzină în viitor”, a spus OPEC în raport.

Contractele futures pentru țiteiul Brent au scăzut cu 2,62 USD, sau cu 3,65%, la 69,22 USD pe baril, la ora 17:15 GMT, cel mai redus nivel din decembrie 2021. Țiteiul american West Texas Intermediate (WTI) a pierdut 2,90 dolari, sau 4,22%, până la 65,81 dolari. Ambele benchmark-uri au scăzut cu mai mult de 3 USD în timpul sesiunii, după ce fiecare a crescut cu aproximativ 1% luni. Contractele futures pentru țiteiul WTI au scăzut cu mai mult de 5% marți, atingând cel mai redus nivel din mai 2023. Există o mare împărțire între pre-ziunile de creștere a cererii de petrol pentru 2024, din cauza diferențelor de opinie față de China și a ritmului de tranziție a lumii către combustibili mai curați.

OPEC este încă în fruntea estimărilor industriei și are un drum lung de parcurs pen-

tru a se potrivi cu viziunea mult mai scăzută a Agenției Internaționale pentru Energie. OPEC a declarat că creșterea cererii din acest an a fost încă peste media istorică de 1,4 milioane bpd observată înainte de pandemia de COVID-19 din 2019, care a provocat o scădere a utilizării petrolului.

Grupul este optimist pe frontul economic, îmbunătățind prognoza de creștere economică pentru 2024 la 3%, de la 2,9%. OPEC și-a lăsat neschimbată pre-ziunea pentru 2025 la 2,9% și a spus că există potențialul de a revizui în creștere cifra de anul viitor. Pentru anul viitor, OPEC și-a redus estimarea de creștere a cererii globale de petrol la 1,74 milioane bpd, de la 1,78 milioane bpd, aceasta fiind tot la vârful așteptărilor industriei.

OPEC a arătat că producția reală a scăzut în august

OPEC+ a implementat o serie de reduceri de producție de la sfârșitul anului 2022,

pentru a sprijini piața, majoritatea fiind în vigoare până la sfârșitul anului 2025. Grupul urma să înceapă atenuarea reducerii producției de 2,2 milioane bpd, din octombrie, dar a decis săptămâna trecută să amâne planul cu două luni după ce prețurile petrolului au scăzut.

Raportul OPEC a arătat că producția reală a scăzut în august, în principal din cauza tulburărilor din Libia, care au perturbat producția. OPEC+ a pompat 40,66 milioane bpd în august, în scădere cu 304.000 bpd față de iulie, condusă de un declin în Libia.

Raportul OPEC prevede că cererea de țitei al OPEC+, sau țitei de la OPEC plus țările aliate care lucrează cu acesta, va fi de 43,8 milioane bpd în trimestrul al patrulea, permițând, teoretic, spațiu pentru o producție mai mare a grupului. Alte prognoze includ mai puțin spațiu pentru petrolul OPEC. AIE, care reprezintă țările industrializate, vede o creștere a cererii mult mai mică decât OPEC, de 970.000 bpd în 2024. AIE a programat să își actualizeze cifrele joi.

Top tranzacționare BVB - 16.08 -16.09 (segment principal)

Simbol	SOCIETATEA	VALOARE (lei)	VOLUM	NR. TRANZ.	PRET (lei)	VAR. (%)
ONE	ONE UNITED PROPERTIES	485.050,17	834.419	52	0,5850	-2,50
TLV	BANCA TRANSILVANIA S.A.	453.221,40	16.333	174	27,8000	0,91
DIGI	Digi Communications N.V.	188.892,80	2.862	36	67,4000	3,37
FP	FONDUL PROPRIETATEA	181.992,45	470.432	62	0,3870	0,52
SNP	OMV PETROM S.A.	175.648,05	241.435	154	0,7255	0,21
H2O	HIDROELECTRICA S.A.	163.143,30	1.354	139	120,5000	0,00
SNN	NUCLEARELECTRICA S.A.	147.005,90	3.494	137	42,2000	0,24
TRANSI	TRANSILVANIA INVESTMENTS	76.563,50	215.066	4	0,3560	1,42
TTS	RANSPOIT TRADE SERVICES	60.472,06	9.348	38	6,4600	0,31
SFG	SPHERA FRANCHISE GROUP	55.794,20	1.418	24	39,3000	-0,51
RMAH	FARMACEUTICA REMEDIA SA	40.988,23	56.892	12	0,7360	2,22
BNET	BITNET SYSTEMS SA	37.419,68	182.693	11	0,2050	0,99
BRD	GROUPE SOCIETE GENERALE S.A.	24.201,25	1.190	23	20,3000	0,50
SNG	S.N.G.N. ROMGAZ S.A.	23.821,30	4.412	55	5,4000	0,19
ATB	ANTIBIOTICE S.A.	23.111,32	7.447	49	3,1100	0,32
BRK	SSIF BRK FINANCIAL GROUP SA	22.292,50	185.000	1	0,1205	0,00
TEL	C.N.T.E.E. TRANSELECTRICA	21.181,20	529	20	40,0000	0,00
EL	ELECTRICA S.A.	19.822,16	1.412	24	14,0400	0,00
COTE	CONPET SA	18.016,60	232	12	77,8000	0,26
EBS	Erste Group Bank AG	16.539,50	70	5	236,3000	-1,21

Top tranzacționare BVB - 16.08-16.09 (SMT)

Simbol	SOCIETATEA	VALOARE (lei)	VOLUM	NR. TRANZ.	PRET (lei)	VAR. (%)
ADISS	ADISS	30.438,47	43.306	12	0,7350	6,52
JTG	J.T. GRUP OIL S.A.	15.923,24	3.669	7	4,3800	1,86
FEP	FEPER	13.550,06	83.518	8	0,1700	4,94
LIH	LIFE IS HARD S.A.	10.846,00	10.150	8	1,0600	-3,64
AVIO	AVIOANE SA CRAIOVA	10.593,20	3.730	5	2,7800	-9,15
CMVX	COMVEX SA CONSTANTA	4.813,50	60	3	82,5000	4,43
BENTO	2B INTELLIGENT SOFT S.A.	4.185,50	320	7	13,0000	-1,14
LHA	DEUTSCHE LUFTHANSA A.G.	2.942,00	100	2	29,4100	-0,31
AST	ARCTIC STREAM	2.076,40	82	4	25,4000	0,00
2P	2PERFORMANT NETWORK SA	2.044,80	852	3	2,4000	1,27
DN	DN Agrar Group	1.999,20	1.360	1	1,4700	0,00
BMW	BAYERISCHE MOTOREN WERKE	1.244,70	3	1	414,9000	13,55
AGQR	ALDANI MASTER CAPITAL S.A.	563,50	575	3	0,9800	0,00
IPRU	IPOEB SA Bistrita	525,75	313	4	1,6500	-1,79
NTEX	SIFI CJ STORAGE SA	493,00	17	1	29,0000	-7,05
NEOL	NEPTUN OLIMP SA NEPTUN	450,00	2.500	3	0,1800	-10,00
FERO	IAMBA ARAD S.A. ARAD	380,00	1.000	2	0,3800	0,00
MET	META ESTATE TRUST	329,30	522	2	0,6500	0,00
MEYO	MECANICA CODLEA SA	175,20	600	3	0,3320	1,84
ALW	VISUAL FAN	157,30	11	1	14,3000	-1,38

Fabrica de baterii a Volkswagen din Germania, la jumătate din capacitate

● sectorul auto se adaptează la încetinirea cererii de vehicule electrice

Filiala de baterii a Volkswagen, PowerCo, va construi pentru moment doar una dintre cele două linii de producție planificate la fabrica sa din Salzgitter din Germania, a declarat consiliul său de întreprindere, în timp ce sectorul auto se adaptează la încetinirea cererii de vehicule electrice, transmite Reuters.

Directorul pentru tehnologie al grupului, Thomas Schmall, a arătat joi trecută, la o întâlnire cu personalul, un diapozitiv cu planurile pentru o singură linie de producție a fabricii cu o capacitate totală de 20 de gigawați oră, a declarat un purtător de cuvânt al consiliului de întreprindere. Fabrica are spațiu pentru două linii, dar doar una este în construcție, cu planuri pentru o a doua aflate în așteptare.

„Aceasta este o declarație clară de război pentru personalul fabricii”, a spus purtătorul de cuvânt, deoarece lucrătorii se temeau că a doua linie ar putea fi abandonată ca parte a unei eforturi mai ample de reducere a costurilor la companie.

O serie de întâlniri ale personalului au avut loc în fabri-

cile producătorului de mașini săptămâna aceasta, după ce luni a făcut un anunț bombă, amenințând că va închide fabricile și va elimina garanțiile de locuri de muncă la marca sa Volkswagen, spunând că are doar 1-2 ani pentru a „întoarce lucrurile”.

Volkswagen a declarat anterior că fabrica Salzgitter va

extinde treptat capacitatea la 40 gigawați oră pe an, dar nu a furnizat o cronologie în acest sens. Un purtător de cuvânt PowerCo a declarat că compania încă plănuiește să înceapă producția la Salzgitter în 2025, așa cum era planificat.

„Extinderea în continuare a capacităților de producție va fi condusă în mod flexibil și în conformitate cu cererea”, a adăugat purtătorul de cuvânt.

Cele trei fabrici anunțate de PowerCo, din Salzgitter, Valencia din Spania și Ontario, Canada, au o capacitate combinată de până la 170 gigawați oră. Schmall a declarat luna trecută, pentru ziarul german FAS, că fabricile din Spania și Canada ar putea fi extinse, dar rămâne de văzut dacă acest lucru se va întâmpla.

Rezultatele unui studiu privind un medicament pentru cancerul pulmonar trag puternic în jos acțiunile AstraZeneca

Acțiunile AstraZeneca au scăzut la începutul săptămânii trecute cu mai mult de 5%, cea mai mare scădere într-o zi din ultimele șapte luni, înainte de a-și tempera declinul la peste 2%, după ce gigantul farmaceutic britanic a anunțat rezultate dezamăgitoare ale unui studiu clinic cu un medicament pentru cancerul pulmonar, transmite CNBC.

Declinul acțiunilor AstraZeneca a influențat negativ sectorul mai larg al asistenței medicale, după ce datele publicate luni au arătat că medicamentul său experimental datopotamab deruxtecan nu a îmbunătățit semnificativ rezultatele generale de supraviețuire ale pacienților. Rezultatele studiului TROPION-Lung01 de fază III au arătat că rata de supraviețuire globală a noului medicament „nu a atins o semnificație statistică”, a spus compania.

Medicamentul Dato-DXd al companiei a fost testat comparativ cu tratamentul cu chimioterapie docetaxel pe pacienți al căror cancer pulmonar fără celule mici a revenit după una sau două încercări anterioare de tratament.

Susan Galbraith, vicepreședinte executiv de cercetare și dezvoltare în oncologie la AstraZeneca, a declarat că rezultatele au arătat o tendință „semnificativă din punct de vedere clinic” către îmbunătățirea ratei de supraviețuire a pacienților cu cancer pulmonar avansat. Studiul clinic al acestui medicament a fost monitorizat de investitori, care speră că ar putea fi un alt medicament câștigător după succesul vaccinului împotriva Covid-19 al companiei din Cambridge, Anglia.

Studiile clinice anterioare, din iulie 2023, au dezamăgit, de asemenea, piețele, în ciuda faptului că au arătat un oarecare succes în stoparea progresiei cancerului.

Compania solicită, pentru acest medicament, care este dezvoltat împreună cu compania Daiichi Sankyo, din Japonia, aprobarea Administrației pentru Alimentație și Medicamente din SUA, care urmează să fie

acordată în decembrie. Citigroup a spus într-o notă că a fost „o imagine mixtă” pentru medicament, dar că încrederea în aprobare „rămâne ridicată”, chiar dacă rezultatele de luni adaugă complexitate imaginii.

„Credem că datele creează mai multă complexitate și, prin urmare, cresc și mai puțin riscurile legate de aprobarea pe termen scurt”, au scris analiștii în nota de luni.

Prețul petrolului în ultima săptămână

Prețul bitcoin în ultima săptămână

